18366

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

เจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2542

ATTITUDINAL FARMER'S ATTEND TO DIVERSIFIED FARMING ABOUT AGRICULTURAL PRODUCTION SYSTEM AND STRUCTURAL ADJUSTMENT PROJECT AT TUMBOL BANTOON AMPHER CHA-OUD CHANGWAT NAKORNSRITHUMMARAT, 1999.

T096123

โดย

นางสาว รัชกุล สุขสวัสดิ์

ปพ.
ส321จ
2544

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....36123
วัน.เดือน.ปี.....- 2 JUN 2009

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

พ.ศ. 2544

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

เจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2542

ATTITUDINAL FARMER'S ATTEND TO DIVERSIFIED FARMING ABOUT AGRICULTURAL PRODUCTION SYSTEM AND STRUCTURAL ADJUSTMENT PROJECT AT TUMBOL BANTOON AMPHER CHA-OUD CHANGWAT NAKORNSRITHUMMARAT, 1999.

โดย

นาวสาว รัชกุล สุขสวัสดิ์

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 9 เดือน มี.ค. พ.ศ. 2544

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ ..... / 9 / มี.ค. / 2544

(อาจารย์ เอนก บุญยืน)

กรรมการปัญหาพิเศษ ..... / 9 / มี.ค. / 44

(อาจารย์ สุขุมาภรณ์ ขันธ์ศรี)

หัวหน้าภาควิชา ..... / 9 / มี.ค. / 44

(อาจารย์ สุขุมาภรณ์ ขันธ์ศรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : เจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้าง และ ระบบการผลิตการเกษตร

โดย : นางสาว รัชกุล สุขสวัสดิ์

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : .....

(อาจารย์ เอนก บุญยืน)

...../...../.....

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเพื่อศึกษาเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบสถานภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม เจตคติและปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม จำนวน 85 ราย โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าพิสัย ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโดครงการไร่นาสวนผสมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 44 ปี มีเจตคติที่เห็นด้วยระดับ 2.51 - 3.50 โดยเฉลี่ยจะอยู่ระดับ 3.11 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งมีทั้งหมด 20 รายการ เช่น การปรับเปลี่ยนระบบการผลิตแบบเดิมเป็นแบบใหม่ การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ การปลูกพืชที่ให้ผลผลิตสูงกว่า ทำให้ลดพื้นที่ครั้งเก่าที่เคยทำมาแล้ว การนำผลผลิตบางส่วนมาแปรรูป วิธีการคัดเลือกเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พันธุ์ที่ได้รับแจกจากโครงการ การจัดการชลประทานของพื้นที่ ฯลฯ ผลการศึกษาถึงทางด้านปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมพบว่าเกษตรกรมีปัญหาและอุปสรรคจากที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมอยู่ในระดับปานกลางคืออยู่ในระดับ 2.51 - 3.50 โดยเฉลี่ยจะอยู่ระดับ 3.25 ซึ่งทั้งหมดมี 15 รายการ เรียงตามลำดับดังนี้ เช่น ปัญหาดินเป็นกรดและดินเค็ม และปัญหาในการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ ปัญหาพื้นที่ลุ่มมีน้ำท่วมในฤดูฝน ปัญหาเรื่องผลผลิตราคาต่ำ ปัญหาเรื่องราคา ปัญหาด้านแรงงาน ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

การจัดทำปัญหาพิเศษฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์และการให้คำปรึกษาแนะนำจากคณาจารย์หลาย ๆ ท่าน โดยเฉพาะอาจารย์เอนก บุญยืน และ อาจารย์ สุขุมาภรณ์ ขันธ์ศรี ที่ได้ให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของปัญหาพิเศษฉบับนี้ให้สมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมืออย่างดีจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการ ปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการให้ข้อมูล ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ซึ่งท่านทั้งหลายมีส่วนร่วมทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใคร่ขอขอบพระคุณทุกท่าน ณ โอกาสนี้ด้วย

นางสาว รัชกุล สุขสวัสดิ์

1 มีนาคม 2544

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

		หน้า
สารบัญตาราง		(1)
สารบัญภาพ		(2)
บทที่ 1	บทนำ	
	ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
	สมมติฐาน	3
	ขอบเขตของการศึกษา	3
	นิยามศัพท์	4
บทที่ 2	การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
	ความหมายของเจตคติ	6
	ลักษณะทั่วไปของเจตคติ	7
	องค์ประกอบของเจตคติ	8
	หลักการวัดเจตคติ	8
	โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร	12
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
บทที่ 3	วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล	
	ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	23
	เครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือในการวิจัย	23
	การวิเคราะห์ข้อมูล	25
บทที่ 4	ผลและวิจารณ์ผลการวิจัย	
	ตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม	26
	ตอนที่ 2 เพื่อศึกษาเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม ที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร	36
	ตอนที่ 3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการไร่นาสวนผสม	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	43
ข้อเสนอแนะงานวิจัย	45
เอกสารอ้างอิง	47
ภาคผนวก	50

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1. งบประมาณตามแผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ปี พ.ศ. 2537 – 2539 17
2. จำนวนประชากร 23
3. แสดงประชากรแยกตาม เพศ ช่วงอายุ และระดับการศึกษา 28
4. แสดงประชากรแยกตาม จำนวนแรงงานในครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อปี การถือครองที่ดิน 29
5. แสดงประชากรแยกตาม แหล่งเงินทุน เครื่องจักรกลการเกษตร แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร 32
6. แสดงประชากรแยกตาม พื้นที่เข้าร่วมโครงการ เหตุที่ตัดสินใจมาทำไร่นาสวนผสม เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม 33
7. แสดงประชากรแยกตาม ก่อนเข้าร่วมโครงการทำอาชีพ จำนวนปี พืชที่ปลูกในโครงการ 34
8. แสดงประชากรแยกตาม สัดส่วนของที่นา ไม้ผล พืชไร่ เลี้ยงสัตว์ จำนวนที่ดินที่ทำไร่นาสวนผสม 35
9. แสดงผลของเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม ที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร 38
10. แสดงเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม ที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร 39
11. แสดงผลของปัญหาที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อ โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร 41
12. แสดงปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม ที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร 42

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

1. แผนที่ตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช 58

2. แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช 59

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1
ความสำคัญของปัญหา
(Statement Problem)

สืบเนื่องมาจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และกระทรวงพาณิชย์ได้พิจารณาร่วมกันเห็นว่า กระทรวงเกษตรมีปัญหาด้านการผลิตและด้านราคาอันได้แก่พืชเศรษฐกิจ 4 ชนิด คือ ข้าว มันสำปะหลัง กาแฟ และพริกไทย โดยมีสาเหตุมาจากการรวมตัวกันทางการค้าของกลุ่มประเทศต่าง ๆ การแข่งขันทางด้านราคาสินค้ากับต่างประเทศ ดังนั้นกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์จึงดำเนินนโยบายปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร สำหรับการดำเนินการ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ได้มีการสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำและปัจจัยการผลิตที่จำเป็นแก่เกษตรกร ทั้งนี้ในส่วนกรมส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบ การลดพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง พื้นที่ปลูกข้าวในนาไม่เหมาะสม และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง โดยส่งเสริมให้เกษตรกรทำกิจกรรมการเกษตรอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า ส่วนการลดพื้นที่ปลูกกาแฟและพริกไทยจะอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ทั้งนี้ในกิจกรรมทดแทนที่เกษตรกรเลือก เช่น พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ผล ไผ่ตง และไร่นาสวนผสมจะอยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการเกษตร แต่อย่างไรก็ตามในพื้นที่ปลูกข้าว มันสำปะหลัง และพริกไทย ที่มีอยู่เดิม กรมส่งเสริมการเกษตรจะเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือ และสนับสนุนให้เกษตรกรที่เลือกกิจกรรมทดแทนดังกล่าวทำการผลิตได้เกิดผลต่อไป

ระบบแผนการผลิตทางด้านการเกษตรมีวัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีทางเลือกทางการเกษตรเพิ่มขึ้น โดยเน้นการพัฒนาให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบทางการเกษตรที่สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเกษตรของตนเองและตัดสินใจกำหนดแผนการผลิตการเกษตร เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมกิจกรรมการเกษตรของตนได้ และเน้นการปรับบทบาทให้ข้อมูลและเป็นที่ปรึกษาแก่เกษตรกร โดยการผนึกกำลังในการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ หน่วยงานหลักที่สำคัญคือ กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลเป็นผู้วางบทบาทให้เป็นกลไกที่สำคัญในการนำเอาหลักการ และนโยบายมาสู่การปฏิบัติเป็นรูปธรรมกับเกษตรกรภายใต้การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนับตั้งแต่ กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง และสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความเหมาะสมแต่ละพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากปัญหาดังกล่าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้กำหนดนโยบายเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร โดยจัดทำเป็นโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรขึ้น โครงการได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2537 โดยมีระยะเวลาดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 – 2540

แผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร มีเป้าหมายเพื่อลดพื้นที่การปลูกข้าวนาปรัง พื้นที่นาไม่เหมาะสม พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พื้นที่ปลูกกาแฟ และพื้นที่ปลูกพริกไทย โดยส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าและมีความมั่นคง ได้แก่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ ไร่นาสวนผสม ปศุสัตว์ และไม้เยื่อกระดาษ

พื้นที่ทำการเกษตรในตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวและขาดแหล่งน้ำธรรมชาติ อาศัยน้ำฝนและแหล่งน้ำในไร่นาในการทำการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนา ส่วนพื้นที่นาปรังนั้นส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นาปล่อยร้างไม่ได้ใช้ประโยชน์ เมื่อมีโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรขึ้นในปี พ.ศ. 2539 ตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เข้าร่วมโครงการฯ มีเกษตรกรบางส่วนสนใจเข้าร่วมโครงการฯ หลายครัวเรือน และเกษตรกรมีความสนใจมากขึ้นที่จะเข้าร่วมโครงการฯ ในปี พ.ศ. 2542 ที่ร่วมโครงการฯ มีจำนวน 85 ครัวเรือน ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นถึงเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตทางการเกษตรเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการไร่นาสวนผสม ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย
(Objectives of the Study)

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม
2. เพื่อศึกษาเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
(Expected Results)

1. ทำให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือเกษตรกรในโอกาสต่อไป

2. ทราบเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้าง และระบบการผลิตการเกษตรเพื่อเป็นแนวทางในการให้ข้อเสนอแนะแก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและนักวิชาการ เพื่อที่จะพัฒนานำไปใช้วางแผนในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ

3. ทราบถึงปัญหาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง

4. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกรอื่นๆ ที่จะจัดทำหรือเข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม

สมมติฐาน
(Research Hypothesis)

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมน่าจะมีเจตคติที่ดีและเห็นด้วยต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

ขอบเขตการศึกษา
(Scope of Study)

ศึกษาเกี่ยวกับเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ในพื้นที่ตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยทำการสำรวจเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม ในปี พ.ศ. 2542 จำนวน 85 ราย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิยามศัพท์

(Definitions)

เจตคติ หมายถึง การแสดงในรูปของความรู้สึกพอใจ หรือต่อต้านสถานการณ์บุคคล หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ประเมินออกมาเป็นทัศนของความพอใจ หรือไม่พึงพอใจของบุคคล หรือกลุ่มคนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ

ความเชื่อ หมายถึง ความเข้าใจในการรับรู้ในอดีต และการได้รับรู้มาแล้วถึงผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำต่างๆ สิ่งแวดล้อมทั้งหมดและรวมถึงสิ่งที่มีส่วนสร้างสรรค์และขัดเกลา

เกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพทำไร่นาสวนผสมและเข้าร่วมโครงการ

พื้นที่การเกษตรที่ไม่เหมาะสม หมายถึง พื้นที่ทำการเกษตรอย่างเดิมแล้วให้ผลผลิตต่ำไม่คุ้มกับการลงทุน เมื่อเปรียบเทียบกับการเกษตรอย่างอื่น

แผนการผลิตของเกษตรกร หมายถึง แผนการผลิตที่เกษตรกรจัดทำขึ้นตามแบบฟอร์มที่โครงการกำหนด เพื่อยืนยันการลดพื้นที่การเกษตรไม่เหมาะสม

โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตทางการเกษตร หมายถึง โครงการที่มุ่งหวังเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร โดยมีการสนับสนุนให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนระบบการผลิตการเกษตร เพื่อให้ได้ผลตอบแทนจากกิจกรรมการเกษตรแบบใหม่ที่สูงและมั่นคงกว่ากิจกรรมการเกษตรแบบเดิมที่เคยทำโดยมุ่งเน้นที่จะลดพื้นที่การปลูกข้าวนาปรังที่นาไม่เหมาะสม พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พื้นที่ปลูกกาแฟ และพื้นที่ปลูกพริกไทย

โครงการ หมายถึง โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ในตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไร่นาสวนผสม หมายถึง วิธีการเกษตรที่มีหลายกิจกรรม ภายในพื้นที่เดียวกันโดยในแต่ละกิจกรรมไม่มีความสัมพันธ์ในลักษณะเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในด้านการลดต้นทุนการผลิต แต่มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อลดความเสี่ยงทางด้านการเกษตรเท่านั้น (ชนวน, 2534 : 8)

กระบวนการผลิต หมายถึง ระบบการผลิตการเกษตร หรือกิจกรรมทดแทนพืชที่มีปัญหาและระบบการผลิตกิจกรรมเดียวโดยใช้พืชต่าง ๆ ที่โครงการกำหนดอันได้แก่ ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้เศรษฐกิจ ไร่นาสวนผสม ไม้ผล ไม้ยืนต้น

จำนวนแรงงาน หมายถึง จำนวนแรงงานภายในครอบครัวของเกษตรที่สามารถทำงานได้และมีส่วนช่วยในการทำการเกษตร โดยพิจารณาจากอายุไม่ต่ำกว่า 12 ปี เนื่องจากอายุ 12 ปีขึ้นไป สามารถทำงานได้ตามกฎหมายแรงงานกำหนด

กิจกรรมการเกษตร หมายถึง กิจกรรมการเกษตรที่เกษตรกรทำก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ ในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการฯ

สภาพทางเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพทางรายได้ รายจ่ายของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ โดยคิดจากรายได้ ภายในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ และรายจ่ายก่อนเข้าร่วมโครงการฯ

สภาพทางสังคม หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ โดยพิจารณาจากการศึกษาสาธารณสุข สาธารณูปโภคและความอบอุ่นทางครอบครัว

เจตคติต่อโครงการฯ หมายถึง ภาวะความพร้อมทางด้านจิตใจที่เป็นความคิดเห็น ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดของเกษตรกรที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ที่มีต่อวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของโครงการ ซึ่งวัดโดยระบบให้คะแนน (Scoring System) โดยให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นของตนว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อข้อความและมีการให้คะแนนดังนี้คือ คำตอบที่ระบุเห็นด้วยอย่างยิ่งเท่ากับ 3.51 – 4.50 คะแนน เห็นด้วยเท่ากับ 2.51 – 3.50 คะแนนไม่เห็นด้วยเท่ากับ 2.51 – 3.50 คะแนนไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเท่ากับ 1.00 – 1.50 คะแนน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(Review of Related Literatures)

ความหมายของเจตคติ

คำว่า "เจตคติ" มีความหมายเดียวกับ "ทัศนคติ" ปัจจุบันคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ทางการศึกษาเห็นว่าควรใช้คำว่า "เจตคติ" แทนคำว่า "ทัศนคติ" ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า attitude พะยอม วงศ์สารศรี (2526 : 72)

ได้มีผู้ให้ความหมายของเจตคติไว้หลายท่าน เช่น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสิทธิ์ (2534 : 100) ได้อธิบายความหมายของเจตคติว่า ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะแสดงออกได้จากคำพูด พฤติกรรม ที่สะท้อนเจตคตินั้น ๆ คนแต่ละคนมีเจตคติต่อสังคมได้สิ่งหนึ่งมากน้อยแตกต่างกัน เจตคติแม้จะเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม (Abstractions) แต่เป็นสิ่งที่เป็นจริงเป็นจังสำหรับบุคคลที่มีเจตคตินั้น คนเราส่วนมากอาจจะมีเจตคติหลายอย่างรวมกัน แต่ก็อาจจะมีบางสิ่งบางอย่างในสิ่งร่วมกันนั้นแตกต่างกัน หรือตรงข้ามกับคนอื่นได้ บทบาทของเจตคติต่อพฤติกรรมของคนมีมากแทนจะกล่าวได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตมนุษย์ขึ้นอยู่กับเจตคติไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กเรื่องใหญ่ หรือเรื่องสำคัญมากเพียงใด

สมบูรณ์ จิตพงษ์ (2523 : 11) ได้ให้ความหมายของเจตคติ ไว้ว่าความโน้มเอียงทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งของเรื่องราวและประสบการณ์ต่าง ๆ พฤติกรรมด้านเจตคตินี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ของบุคคล เจตคติไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงแต่อาศัยการตรีความจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกว่า บุคคลนั้นมีเจตคติสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางบวก (ชอบ พอใจ) หรือทางลบ (ไม่ชอบ ไม่พอใจ) อย่างเข้มข้นมากน้อยแค่ไหน

รัชนีกร เศรษฐไชย (2528 : 59) ได้ให้ความหมายของเจตคติของชาวชนบทไทยไว้ว่า เจตคติเป็นการแสดงออกถึงค่านิยมทั้ง 2 ชนิด (จุดหมายปลายทางและวิถีปฏิบัติ) เจตคติ หมายถึงความรู้สึกนึกคิดที่ประเมินออกมาเป็นทัศนะของความพอใจหรือไม่พึงพอใจของบุคคลหรือกลุ่มคนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้นการศึกษาเจตคติก็เป็นแนวทางหนึ่งซึ่งสามารถบอกถึงพฤติกรรมของมนุษย์ได้เช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะทั่วไปของเจตคติ

รวีวรรณ อังคนุรักพันธ์ (2533 : 3 – 4) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติไว้ กล่าวคือ เจตคติเป็นเรื่องความรู้สึกที่บ่งบอกลักษณะทางด้านจิตใจ อารมณ์ของบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่แสดงออกมาภายนอกให้บุคคลอื่นรับรู้หรือเข้าใจได้ซึ่งมีลักษณะทั่วไปที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. เจตคติเป็นเรื่องของอารมณ์ (Feeling) อาจเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไข หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่เสแสร้งโดยแสดงออกไม่ตรงกับความรู้สึกของตน เมื่อเขารู้ตัวว่ามีคนสังเกต

2. เจตคติเป็นเรื่องเฉพาะตัว (typical) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันแต่รูปแบบการแสดงออกแตกต่างไป หรืออาจมีการแสดงออกที่เหมือนกัน แต่ความรู้สึกต่างกันได้

3. เจตคติ มีทิศทาง (direction) การแสดงออกถึงความรู้สึกสามารถแสดงออกได้ 2 ทิศทาง ทิศทางบวกเป็นทิศทางที่สังคมปรารถนา และทิศทางลบเป็นทิศทางที่สังคมไม่ปรารถนา

4. เจตคติ มีความเข้ม (intensity) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันในสถานการณ์เดียวกัน แต่อาจจะแตกต่างกันในเรื่องความเข้มที่บุคคลรู้สึกมากน้อยต่างกัน เช่นรักมากรักน้อย ขยันมาก ขยันน้อย เป็นต้น

5. เจตคติ ต้องมีเป้าหมาย (target) ความรู้สึกจะเกิดขึ้นลอย ๆ ไม่ได้ เช่น รักพ่อแม่ ขยันเรียนหนังสือ ขี้เกียจทำการบ้าน เป็นต้น

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2537 : 66 – 67) กล่าวถึงมิติ หรือลักษณะของเจตคติโดยสามารถแบ่งเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. เจตคติเป็นผลหรือขึ้นกับการที่บุคคลประเมินผลสิ่งเร้าแล้วแปรเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการจะแสดงพฤติกรรม

2. เจตคติของบุคคลจะแปลค่าได้ทั้งในด้านคุณภาพและความเข้ม โดยจะครอบคลุมช่วงเจตคตินั้น ซึ่งจะแปรค่าได้มาก ปานกลาง น้อย และไม่พอใจนั้นก็คือเจตคติจะมีค่าทั้งบวกและลบ

3. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง หรือเป็นผลมาจากลักษณะโครงสร้างภายในตัวของบุคคล หรือวุฒิภาวะ

4. เจตคติขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าเฉพาะอย่างทางสังคม

5. เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าที่เป็นกลุ่มเดียวกันอาจจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบของเจตคติ

เพราพรรณ เปลี่ยนภู่ (2542 : 88 – 89) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางความรู้ (Cognitive Component) เจตคติของคนเราเริ่มต้นจากการมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ตนมีทัศนคติต่อเป็นอันดับแรก และเป็นความรู้ที่ประเมินค่าได้ว่าเป็นความรู้ทางบวก ทางลบ มีคุณ หรือมีโทษ การแสวงหาความรู้จึงเป็นสิ่งที่จะช่วยชี้ให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีเจตคติต่อเรื่องนั้นเพียงใด ปริมาณของความรู้จึงมีความจำเป็นในการสร้างเจตคติของคน เจตคติในรูปนี้เกิดจากการรับรู้คือการเรียนรู้หรือรับทราบจากประสาทสัมผัส พบว่าหูและตามีส่วนช่วยสร้างเจตคติมากที่สุดโดยการได้เห็นและได้ยิน ได้อ่านรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ การรับรู้อาจจะรับรู้โดยเจตนา เช่น จากการเรียน การอบรม การได้รับฟังความคิดเห็น ได้รับการชี้แจง เป็นต้น หรืออาจจะรับรู้โดยไม่เจตนา เช่น ได้เห็นเหตุการณ์นั้นโดยไม่ตั้งใจหรือประสบการณ์นั้นผ่านเข้ามาเอง เป็นต้น

2. องค์ประกอบทางการรู้สึก (Affective Component หรือ Feeling Component) ความรู้สึกหรืออารมณ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของเจตคติ เพราะความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น หมายถึง ความรู้สึกชอบ – ไม่ชอบ พอใจ – ไม่พอใจ ในสิ่งนั้น โดยทั่วไปการมีความรู้จะนำไปสู่การมีความรู้สึกต่อสิ่งที่มีความรู้นั้น เช่น เมื่อมีความรู้ว่าสิ่งนั้นมีโทษก็จะเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบทางการพร้อมกระทำ (Action Tendency Component หรือ Behavioral Component) คือความพร้อมทางพฤติกรรมหรือความพร้อมที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่อสิ่งที่มีเจตคติ

หลักการวัดเจตคติ

การวัดเจตคติ นับว่ามีความยุ่งยากพอสมควรเพราะเป็นการวัดลักษณะภายในของบุคคลซึ่งเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก หรือเป็นลักษณะทางจิตใจ คุณลักษณะดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายไม่แน่นอน แต่ถึงอย่างไรก็ตามเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ยังสามารถวัดได้ (ไพศาล หวังพาณิชย์, 2536 : 147)

การวัดเจตคติที่อาศัยกระบวนการทางจิตวิทยานั้น ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับความเข้มของความรู้สึกที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางภาษา หรือสิ่งที่เรียกข้อความวัดเจตคติ ฉะนั้นการวัดเจตคติที่ดีขึ้นอยู่กับการเขียนข้อความเหล่านี้แค่ไหน (พะยอม, 2536 : 192) โดยยึดหลักเกณฑ์ในการใช้ข้อความดังนี้

1. ใช้ข้อความที่กล่าวถึงเหตุการณ์ หรือเรื่องราวที่เป็นปัจจุบันเพราะจะช่วยให้ทราบเจตคติของบุคคลในภาวะปัจจุบัน การกล่าวถึงอดีตหรือสิ่งที่ผ่านมาอาจทำให้ทราบเจตคติของบุคคลนั้น ซึ่งในปัจจุบันอาจเปลี่ยนแปลงก็ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. หลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง (fact) เกี่ยวกับเรื่องนั้นเพราะจะกลายเป็นการตอบสนองความเป็นจริง ทำให้ไม่ทราบความรู้สึกหรือความคิดของบุคคล

3. ข้อความที่ใช้ต้องให้คำตอบที่แปลความหมายไว้ คือ สามารถบ่งบอกทิศทางและระดับของความรู้สึกของบุคคลได้ ข้อความที่ดีจึงควรถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าคุณลักษณะของสิ่งเหล่านั้น

4. ข้อความนั้นต้องเป็นปรนัย คือมีความชัดเจนมีความหมายแน่นอนไม่ใช่ภาษาวกวนหรือคลุมเคลือ

5. ข้อความหนึ่ง ๆ ควรถามความคิดเห็นเพียงอย่างเดียวถ้าหลายความคิดเห็นจะกลายเป็นข้อความที่กำกวมยุ่งยากต่อการเสนอความคิดเห็น

6. ข้อความที่ใช้ควรมีลักษณะเป็นกลาง ๆ ไม่โน้มเอียงไปทางใดทางหนึ่ง เพื่อให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ

7. พยายามหลีกเลี่ยงข้อความที่ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้หรือไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะพิจารณาเช่นข้อความที่กล่าวนอกเรื่องที่จะศึกษา

การวัดเจตคติหลักการเบื้องต้นที่ต้องการทำความเข้าใจมี 3 ประการตามที่ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2531 : 180 – 181) ได้กล่าวไว้ว่า

1. เนื้อหา (Content) การวัดเจตคติต้องมีสิ่งเร้าไปกระตุ้นให้แสดงกริยาท่าทีที่ออกมา สิ่งเร้าโดยทั่วไปได้แก่เนื้อหาที่ต้องการวัด เช่น ต้องการวัดเจตคติต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวของบุคคล เนื้อหาที่เป็นสิ่งเร้าในที่นี้ก็คือ สถานการณ์ตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวซึ่งได้แก่ การเลือกคู่ครอง อายุแรกสมรส ระยะการมีบุตรคนแรกและคนต่อไป ขนาดครอบครัว และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

2. ทิศทาง (Direction) การวัดเจตคติโดยทั่วไปกำหนดให้เจตคติมีทิศทางเป็นเส้นตรงและต่อเนื่องกันในลักษณะเป็นซ้าย – ขวา หรือบวกลบ กล่าวคือเริ่มจากเห็นด้วยอย่างยิ่ง และลดความเห็นด้วยลงเรื่อย ๆ จนถึงมีความรู้สึกเฉย ๆ และลดลงไปไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ลักษณะของการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอยู่บนเส้นตรงเดียวกันและต่อเนื่อง

3. ความเข้ม (Intensity) กริยาท่าทีหรือความรู้สึกที่แสดงออกต่อสิ่งเร้านั้นมีปริมาณมากน้อยแตกต่างกัน ถ้ามีความเข้มสูงไม่ว่าจะเป็นไปตามทิศทางใดก็ตามจะมีความเข้มสูงไม่ว่าจะเป็นไปในทิศทางใดก็ตามจะมีความรู้สึกหรือกิริยาท่าทีรุนแรงมากกว่าที่มีความเข้มเป็นกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการวัดเจตคตินั้นมีหลักการที่สำคัญอยู่หลายประการด้วยกันที่จะต้องคำนึงถึงเป็นเกณฑ์ที่ใช้เพื่อให้งานวิจัยประสบความสำเร็จมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยลงด้วย และยังทำให้ข้อมูลที่ได้มีความครอบคลุมมากขึ้น หลักสำคัญต่าง ๆ ที่จะกล่าวถึงมีดังนี้ (ไพศาล หวังพาณิชย์, 2536 : 148 – 149)

1. ต้องยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (basic assumption) เกี่ยวกับการวัดเจตคติคือ

1.1 ความคิดเห็น ความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคลนั้น จะมีลักษณะคงที่หรือคงเส้นคงวาอยู่ช่วงเวลาหนึ่งคือ ความรู้สึกนึกคิดของคนเราไม่ได้เปลี่ยนแปลง หรือผันแปรอยู่ตลอดเวลา อย่างน้อยจะต้องมีช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ที่ความรู้สึกของคนเรามีความคงที่ซึ่งทำให้สามารถวัดได้

1.2 เจตคติของบุคคลไม่สามารถวัดได้หรือสังเกตได้โดยตรง การวัดจะเป็นทางอ้อม โดวัดจากแนวโน้มที่บุคคลแสดงออก หรือประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

1.3 เจตคตินอกจากแสดงออกให้รู้ทิศทางของความคิดเห็น ความรู้สึกเช่นสนับสนุนหรือคัดค้านยังมีขนาดและปริมาณของความคิดความรู้สึกนั้นด้วย ดังนั้นในการวัดเจตคตินอกจากจะกระทำให้ทราบลักษณะหรือทิศทางแล้ว ยังสามารถบอกระดับความมากน้อยหรือความเข้มของเจตคตินั้นด้วย

2. การวัดเจตคติด้วยวิธีใดก็ตาม จะต้องมีสิ่งประกอบ 3 อย่างคือ ตัวบุคคลที่จะถูกวัด มีสิ่งเร้า เช่น การกระทำ เรื่องราวที่บุคคลจะแสดงเจตคติตอบสนองและสุดท้ายต้องมีการตอบสนองซึ่งจะออกมาเป็นระดับสูงต่ำมากน้อย ดังนั้นในการวัดเจตคติเกี่ยวกับสิ่งใดของบุคคลก็สามารถวัดได้โดยนำสิ่งเร้า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อความเกี่ยวกับรายละเอียดในสิ่งนั้นไป เราให้บุคคลแสดงท่าที ความรู้สึกคล้อยตามหรือคัดค้าน

3. สิ่งเร้าที่จะใช้นำไปใช้เร้า หรือทำให้บุคคลได้แสดงเจตคติที่มีต่อสิ่งใดออกมาที่นิยมใช้คือ ข้อความวัดเจตคติ (attitude continum) หรือ Scale เช่น มาก ปานกลาง น้อย เป็นต้น

4. การวัดเจตคติเพื่อทราบทิศทางและระดับความรู้สึกของบุคคลนั้น เป็นการสรุปผลจากการตอบสนองของบุคคลจากรายละเอียดหรือแง่มุมต่าง ๆ ดังนั้นการวัดเจตคติของบุคคลเกี่ยวกับเรื่องใดหรือสิ่งใด จะต้องพยายามถามคุณค่าและลักษณะในแต่ละด้านของเรื่องนั้นออกมาแล้ว นำผลซึ่งเป็นส่วนประกอบหรือรายละเอียดปลีกย่อยผสมผสานสรุปรวมเป็นเจตคติของบุคคลนั้น เพราะฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่การวัดนั้น ๆ จะต้องครอบคลุมลักษณะต่าง ๆ ครบถ้วนทุกลักษณะ เพื่อให้การสรุปผลตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

5. การวัดเจตคติต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรง (Validity) ของผงการวัดเป็นพิเศษ กล่าวคือต้องพยายามให้ผลการวัดที่ได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของบุคคลทั้งแง่ทิศทางและระดับหรือช่วงของเจตคติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีวัดทัศนคติที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันมีดังนี้ (เพราพรรณ เปลี่ยนภู่ , 2542 : 95 – 98)

1. การสังเกต เป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมด้วยการติดตาม เฝ้ามอง และจดบันทึกพฤติกรรมอย่างมีระบบ ผู้ถูกสังเกตจะต้องไม่รู้ตัวว่ากำลังถูกติดตามสังเกตพฤติกรรม ซึ่งในกรณีนี้อาจใช้โทรทัศน์วงจรปิดถ่ายพฤติกรรมแล้วมาวิเคราะห์ภายหลังได้

2. การใช้แบบสอบถาม จัดเป็นการวัดแบบการเขียนตาม (Paper – Pencil Test) กำหนดให้ตอบ ด้วยการรายงานตนเอง (Self – Report) อาจทำได้ด้วยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์หรือไปทดสอบตามสถานที่ต่าง ๆ ข้อดีการใช้แบบสอบถามคือสามารถทดสอบได้หลายคนในเวลาเดียวกัน และผู้ถูกทดสอบจะรู้สึกเป็นอิสระในการตอบ ไม่รู้สึกว่าตนเองถูกติดตามหรือถูกเฝ้ามอง นอกจากนี้ยังตอบได้โดยไม่จำกัดเวลาอีกด้วย

3. การสัมภาษณ์ คือ การวัดทัศนคติด้วยการสอบถามด้วยคำพูดและจดบันทึกหรืออัดเสียง เพื่อนำคำพูดมาวิเคราะห์ในภายหลัง ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ นอกจากจะเป็นความคิดเห็นแล้วยังสามารถได้รับข้อมูลในด้านการแสดงออกของพฤติกรรมด้วย เช่น ยิ้ม ขมวดคิ้ว อึดอัด ลังเล หน้าแดง เป็นต้น วิธีการสัมภาษณ์มีข้อเสียคือ ถ้าผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ไม่มีสัมพันธ์อันดีต่อกันข้อมูลที่ได้รับอาจจะไม่ใช่ข้อเท็จจริง

4. การใช้แบบสอบถามทางอ้อม (Projective Test) การทดสอบทัศนคติแบบนี้ใช้วิธีการสะร้อนความคิดต่อภาพที่กำหนดให้ ที่จัดเป็นวิธีวัดทางอ้อม เพราะผู้ถูกทดสอบจะไม่ทราบว่าตนเองกำลงจะให้ข้อเท็จจริงในเรื่องใด พฤติกรรมที่แสดงในขณะทดสอบคือการบรรยายภาพ (ที่ดูออกหรือดูไม่ออก) ตามทัศนของตนแล้วนำคำบรรยายไปตีความหมาย ข้อสำคัญของวิธีการนี้คือผู้วิเคราะห์หรือผู้ตีความหมายข้อความจะต้องมีความชำนาญในการวิเคราะห์ความหมายคำพูด จึงสามารถทำให้ข้อมูลที่ได้รับน่าเชื่อถือ

5. การใช้การต่อประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test) คงเดือน พันธุมนาวิน ได้จัดแบบสอบถามประเภทนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการวัดทางอ้อม ข้อทดสอบเป็นข้อคำถามที่เขียนเฉพาะตอนนำประโยค และเว้นข้อความท้ายประโยคให้ผู้ถูกทดสอบเขียนข้อความต่อให้จบประโยค ข้อคำถามเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการวัดหลายประโยค ผู้ทดสอบจะนำเฉพาะข้อความท้ายประโยคมารวบรวมตีความหมาย ทัศนคติที่มีอยู่

ดังนั้นการวัดเจตคติ การสร้างเครื่องมือเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญเพราะเจตคติเป็นเรื่องของส่วนลึกภายในจิตใจของแต่ละบุคคล เครื่องมือจึงต้องมีความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงสูง ขณะเดียวกันถ้อยคำหรือภาษาที่ใช้จะต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับการวัดซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การวัดเจตคติสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

โครงการมีวัตถุประสงค์ เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตในพื้นที่ปลูกพืชที่มีปัญหาด้านราคา ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง และพริกไทย ไปสู่กิจกรรมการเกษตรอื่น ๆ ที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่

โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรมีเป้าหมายในการลดพื้นที่การปลูกข้าวนาปรัง พื้นที่นาไม่เหมาะสม พื้นที่การปลูกมันสำปะหลัง พื้นที่ปลูกกาแฟ และพื้นที่ปลูกพริกไทย โดยส่งเสริมให้เกษตรกรทำกิจกรรมการเกษตรอื่นที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า และมีความมั่นคงถาวร ได้แก่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ ไร่นาสวนผสม ปศุสัตว์ (โคเนื้อ โคนม) และไม้เยื่อกระดาษในระหว่างปี พ.ศ. 2537 – 2540

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติ (รัชนีกร เศรษโฐ, 2535 : 290)

1. อายุ ผลงานวิจัยของ P.R. Cover ในฟิลิปปินส์ (1960) J.H. copp. และ M.L. Sill Brown (1958) พบว่า ผู้มีอายุน้อยจะรับมากกว่าผู้มีอายุมาก ส่วนผลงานวิจัยของ Herbert Lienberger (1960) พบว่า ชาวนาที่มีอายุมากหรือน้อยเกินไปนั้นจะมีการยอมรับของใหม่ ๆ มาใช้ในไร่นาน้อยกว่าพวกที่อยู่ในวัยหนุ่มหรือวัยกลางคน

2. การศึกษา ผู้มีระดับการศึกษาสูงจะเป็นผู้ที่ยอมรับการใช้นวตกรรมมากกว่าผู้มีการศึกษาต่ำ หรือชาวนาที่มีการศึกษาระดับสูงมีการอ่านหนังสือและวารสารมากตลอดจนฟังวิทยุบ่อย ๆ มีการยอมรับปฏิบัติในไร่นามากกว่าชาวนาที่มีการศึกษาต่ำ และอ่านหนังสือตลอดจนวารสารน้อยกว่า

3. แหล่งความรู้ข่าวสารและการติดต่อ แหล่งข่าวสารที่เป็นตัวบุคคลซึ่งมีความสำคัญต่อการยอมรับมากที่สุดได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพื่อนบ้านและญาติ บุคคลจะยอมรับปฏิบัติมากหากได้เห็นตัวอย่างจากกลุ่มที่พบปะกันได้

4. ความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มตลอดจนความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของกลุ่มมีความสัมพันธ์กับอัตราการยอมรับ นอกจากนั้นแล้วบางรายทีมีหน้าที่บทบาทในการช่วยเหลือสามีจะมีอัตราการยอมรับสูงกว่าภรรยาที่ไม่มีบทบาทช่วยเหลือสามี

การทำไร่นาสวนผสม (ประเวศ วะสี, 2535 : 85)

กิจกรรมการผลิตหลาย ๆ อย่างเพื่อเน้นการตอบสนองต่อการบริโภคหรือเพื่อลดความเสี่ยงจากราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอนเป็นหลัก แต่มิได้มีการจัดการให้กิจกรรมการผลิตเกื้อกูลกันเพื่อลดต้นทุนการผลิตและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างสูงสุด ไร่นาสวนผสมอาจมีกลไกการเกื้อกูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กันจากกิจกรรมการผลิตได้บ้าง แต่ก็เป็นเพียงเล็กน้อยและเป็นกลไกที่เกิดขึ้นแบบเป็นกันเอง มิใช่เกิดจากความรู้ความเข้าใจในการจัดการของเกษตรกร

หลักเกณฑ์การเข้าร่วมโครงการ

1. เกษตรกรในหมู่บ้านเป้าหมาย จะต้องทราบเหตุผลความจำเป็นหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขของโครงการ ฯลฯ

1.1 เหตุผล/ความจำเป็น

- ปลูกข้าวนาปรัง (ใน/นอกเขตชลประทาน) ขาดแคลนน้ำ ผลผลิตต่ำข้าวไม่ได้คุณภาพ ราคา และผลตอบแทนต่ำ
- ปลูกข้าวนาปี (นาไม่เหมาะสม) ดินไม่เหมาะสม ผลผลิตและค่าตอบแทนต่ำ
- ปลูกมันสำปะหลัง ราคาต่ำ ดินเสื่อม ผลผลิตและค่าตอบแทนต่ำ

2. การให้ความช่วยเหลือโครงการสนับสนุนด้านสินเชื่อ ปัจจัยการผลิต เทคโนโลยีและการตลาดตามหลักเกณฑ์ โครงการคือ

2.1 การสนับสนุนสินเชื่อ

- ดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี
- ระยะปลอดการชำระเงินต้นและดอกเบี้ย (คิดดอกเบี้ยแต่ยังไม่ต้องจ่าย) ไม่เกิน 5 ปี (ขึ้นอยู่กับพืช/กิจกรรมทดแทน)
- ผ่อนชำระได้ไม่เกิน 15 ปี (ขึ้นอยู่กับพืชและกิจกรรมทดแทน)

2.2 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

- พันธุ์ไม้ ปุ๋ย ยาเคมี และแหล่งน้ำสำหรับไม้ผล
- พันธุ์ไม้ผล พืชไร่ พืชผัก ไก่เนื้อ สุกร ปลา และแหล่งน้ำสำหรับไร่นาสวนผสม
- พันธุ์ไม้ ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยเคมี สำหรับไม้เศรษฐกิจ
- พันธุ์พืช (บางส่วน) สำหรับพืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ

2.3 การสนับสนุนเทคโนโลยีจัดอบรมเฉพาะกิจ และให้ความรู้วางแผนการผลิตด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ศึกษา ดูงาน เอกสารคำแนะนำ ฯลฯ

2.4 การสนับสนุนด้านการตลาด

- ให้ข้อมูลด้านข่าวสารการตลาด
- จัดหาพ่อค้ามาทำข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้า
- ประสบการณ์ขายในตลาดท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ประกันราคา แทรกแซงราคา และช่วยแก้ไขปัญหาด้วยวิธีอื่น ๆ

3. เงื่อนไขที่จะเข้าร่วมโครงการ จะต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ต่อไปนี้

- อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย
- ปลูกพืชที่ต้องการลดพื้นที่ตามโครงการ (ข้าว/มันสำปะหลัง)
- ได้สำรวจความต้องการตามแบบสอบถาม
- ต้องการปลูกพืช หรือจัดทำกิจกรรมทดแทนที่โครงการกำหนด (ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้เศรษฐกิจ ไร่นาสวนผสม ไม่โตเร็ว โคเนื้อโคนม)
- มีแผนการผลิต ซึ่งคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ให้ความเห็นชอบ
- สำหรับเกษตรกรที่ต้องการสินเชื่อจะต้องได้รับอนุมัติเงินกู้จาก ธ.ก.ส.

หลักการดำเนินงานตามโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

สำนักปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร (2537 : 4 – 5) ได้กล่าวถึงหลักการดำเนินงานตามโครงการไว้ 7 ประการ คือ

1. หลักความสมัครใจของเกษตรกร ในการเปลี่ยนกิจกรรมการเกษตรดั้นเคยและกำลังประสบปัญหาไปสู่กิจกรรมใหม่

2. หลักการพัฒนาความคิดริเริ่ม และมีส่วนร่วมตัดสินใจของเกษตรกร โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีความสามารถในการเสนอความคิดเห็น และข้อเสนอในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเกษตร โดยเกษตรกรเป็นผู้ตัดสินใจ

3. หลักการส่งเสริมให้เกษตรกร ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเกษตรทดแทนในพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีปัญหา โดยกิจกรรมนั้นจะต้องมีรายได้มากกว่ากิจกรรมเดิมและสอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และภาระการตลาด

4. หลักการทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีบทบาทในการสนับสนุนข้อมูลทางเลือกด้านต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถดำเนินการผลิตตามที่ต้องการได้ จากเดิมที่เน้นการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว

5. หลักการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันการเกษตร โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรดำเนินกิจกรรมร่วมกันในลักษณะกลุ่ม รวมทั้งให้สถาบันเกษตรกรที่มีอยู่แล้วเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินโครงการโดย

- การสนับสนุนข้อมูลทางเลือกแก่สมาชิกกลุ่ม
- การช่วยสมาชิกวิเคราะห์กลั่นกรองข้อเสนอและจัดทำแผนการผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนการผลิตของสมาชิกกลุ่มในด้านต่าง ๆ

6. หลักการบริหารงานโดยมีกลไกลในการประสาน และร่วมมือดำเนินการทั้งในส่วนของกรมส่งเสริมการเกษตรและระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาลและเอกชน

7. หลักการสนับสนุนของรัฐโดยเกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ ที่มีปัยหาจะได้รับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตและเงินสินเชื่อและดอกเบี้ยต่ำเงื่อนไขการผ่อนชำระรวมทั้งการสนับสนุนความรู้และการตลาด

เสียงสะท้อนจากเกษตรกรต่อการปรับโครงสร้างการผลิตทางการเกษตร

กัญญารักษ์ ศรีทองรุ่ง (2536 : 27 – 31) ได้กล่าวว่าช่วง 5 – 6 ปีที่ผ่านมาจวบจนปัจจุบันภาคเกษตรกรรมตกอยู่ในภาวะถดถอยมาตลอด ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมและบริการทวีความสำคัญขึ้นอย่างมากมายเพื่อนำประเทศไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ หรือเสือตัวที่ 6 ในทวีปเอเชีย อย่างไก็ตามท่ามกลางความท้อแท้และสิ้นหวังของเกษตรกรบางกลุ่มยังมีเกษตรกรจำนวนหนึ่งที่เรียกว่า "เกษตรกรหัวก้าวหน้า" ที่กระจัดกระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ พวกเขายังมีความหวังที่จะมีรายได้ดีขึ้น และมีแนวคิดที่จะปรับเปลี่ยนวิถีทางการเกษตร จากการปลูกพืชเพียงไม่กี่ชนิดไปสู่การทำการเกษตรผสมผสาน ซึ่งเมื่อรวบรวมรายได้ตลอดทั้งปีแล้วไม่แพ้การทำงานในภาคอุตสาหกรรมเลย เสียงสะท้อนจากเกษตรกรและเกษตรกรตำบลที่จังหวัดเชียงใหม่นี้ชัดเจน จากคำบอกเล่าของเกษตรกรหลาย ๆ คน คงเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าอาชีพเกษตรกรรมคงจะอยู่คู่กับประเทศไทยต่อไป

สินเชื่อการเกษตรกับการปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตร

รัตนาวดี เนียมวงศ์ (2536 : 33 – 41) ได้กล่าวไว้ว่าแหล่งสินเชื่อการเกษตรที่มีอยู่ในปัจจุบันอาจแบ่งได้ 2 แหล่งใหญ่ ๆ คือ สินเชื่อที่มาจากสถาบันการเกษตร เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น ส่วนนอกระบบได้แก่ นายทุน พ่อค้า ญาติพี่น้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงพาณิชย์ได้พิจารณาร่วมกันเห็นว่าสินค้าเกษตรของประเทศไทยที่มีปัญหาด้านการผลิตและราคาได้แก่ พืชเศรษฐกิจ 4 ชนิด คือ ข้าว กาแฟ มันสำปะหลังและพริกไทย และเนื่องจากการรวมตัวทางการค้าของกลุ่มประเทศต่าง ๆ ที่มีการแข่งขันด้านราคาตลาดสินค้าเกษตรและปัญหาภัยแล้งดังนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงกำหนดนโยบายปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรและเสนอโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร เพื่อดำเนินการในปี 2537 ต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งต่อมาได้รับอนุมัติให้ดำเนินการได้ เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2536 พร้อมทั้งงบประมาณในวงเงิน 10,000 ล้านบาท เพื่อดำเนินการในปี 2537 ส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำและสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นแก่เกษตรกร

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่ไปด้วยความเรียบร้อยและเกิดผลดีคณะกรรมการดังกล่าว ได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำแผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอแผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติและคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติแผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2536 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการระหว่างปีงบประมาณ 2537 – 2539 ในวงเงินประมาณรวม 65,874 ล้านบาท เป็นงบประมาณสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำระยะเวลาชำระหนี้คืน 15 ปี รวมวงเงิน 33,756 ล้านบาท และงบประมาณอุดหนุนปัจจัยการผลิต 9,212 ล้านบาท

ในส่วนของกรมส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรคือ การลดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังข้างนาปรังและพื้นที่ปลูกข้าวในนาไม่เหมาะสม ได้กำหนดนโยบายเพื่อดำเนินการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรให้เป็นไปโดยสอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติ ตลาด และความพร้อมของเกษตรกร เพื่อวางรากฐานการผลิตมิให้เกิดปัญหาด้านราคาพืชผล ตลอดทั้งปรับปรุงพื้นฐานทางทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดสภาพสมดุล โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมให้มากขึ้น โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าว

จำแนกได้ 4 ประการ ภายใต้โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรคือ

1. ส่งเสริมให้เกษตรกรปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ และความต้องการของตลาด

2. สนับสนุนให้เกษตรกรวางแผนการผลิตของเกษตรกร โดยคำนึงถึงความพร้อมของเกษตรกรทั้งในกระบวนการคิด ตัดสินใจและความพร้อมด้านทรัพยากรที่มีอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตให้ตรงกับแผนการผลิตของเกษตรกร

4. สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นและสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ ตามแผนการผลิตของเกษตรกร ส่วนการลดพื้นที่ปลูกกาแฟและพริกไทยนั้นสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางเป็นหน่วงานที่รับผิดชอบ

การดำเนินงานตามแผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร รับผิดชอบส่งเสริมให้เกษตรกร ลดพื้นที่ปลูกข้าวในนาปรัง พื้นที่ปลูกข้าวในนาไม่เหมาะสมและลดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ช่วงปี 2537 – 2539 ในพื้นที่ 75 จังหวัดยกเว้นจังหวัดภูเก็ตดังนี้

ตารางที่ 1 งบประมาณตามแผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรปี 2537 – 2539

พื้นที่เป้าหมาย	ปีงบประมาณ 2537	2538	2539	รวม
1. นาปี /นาปรัง (ไร่)	500,000	470,000	900,000	1,870,000
2. มันสำปะหลัง (ไร่)	200,000	200,000	200,000	600,000
รวม	700,000	670,000	1,100,000	2,470,000

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2537; 2538; 2539

กรมส่งเสริมการเกษตร, (2539) กำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรเป็น 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดพื้นที่และเกษตรกรเป้าหมาย โดยยึดหลักเกณฑ์ดังนี้

- นโยบาย มติคณะรัฐมนตรี มติคณะรัฐมนตรี มติคณะกรรมการและมติคณะอนุกรรมการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรที่เกี่ยวข้อง
- ศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่
- พื้นที่ด้อยโอกาสในการพัฒนาการเกษตร

2. การประชาสัมพันธ์ การจัดทำทางเลือกและการเสนอทางเลือก

3. การสำรวจความต้องการของเกษตรกรและการจัดทำทะเบียนเกษตรกร

4. การช่วยเหลือเกษตรกรจัดทำแผนการผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1 เกษตรตำบลช่วยวิเคราะห์ทำแผนการผลิตของเกษตรกรพร้อมกับพนักงานสินเชื่อทำข้อมูลลูกค้ารายคน และจัดทำกำหนดวงเงินกู้ ทั้งนี้ อำเภอควรส่งทะเบียนเกษตรกรจากการสำรวจให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรก่อน

4.2 เกษตรตำบลร่วมกันวิเคราะห์แผนการผลิตของเกษตรกร แล้วกรอกแบบวิเคราะห์เบื้องต้น เสนอแผนการผลิตของเกษตรกรเสนอต่ออนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ หากเกษตรกรต้องการสินเชื่อและสระน้ำต้องให้พนักงานสินเชื่อและเจ้าหน้าที่ ชลประทานเข้าร่วมวิเคราะห์ด้วย

5. การสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร

5.1 การสนับสนุนเทคโนโลยี โดยอำเภอและจังหวัดวางแผนและดำเนินการถ่ายทอดความรู้

5.2 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

5.3 การสนับสนุนแหล่งน้ำขนาดเล็กระดับไร่นา อำเภอรวบรวมความต้องการแหล่งน้ำขนาดเล็กในระดับไร่นาที่ได้รับอนุมัติแผนการผลิตจากคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ เสนอความต้องการแหล่งน้ำต่อคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัดรับทราบและเห็นชอบและเสนอให้ชลประทานจังหวัดพิจารณาให้การสนับสนุน

5.4 การสนับสนุนสินเชื่ออำเภอนำผลการวิเคราะห์แผนการผลิตของเกษตรกรเสนอให้คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอพิจารณาอนุมัติแผนการผลิต และเห็นชอบสินเชื่อในวงเงินไม่เกิน 220,000 บาทต่อราย (ยกเว้นแผนการผลิตที่มีโคนมเกษตรกรให้ความเห็นชอบแผนสินเชื่อวงเงินกู้ไม่เกิน 250,000 บาท) และเสนอผลการกลั่นกรองแผนการผลิตของเกษตรกรให้จังหวัด นำเสนอคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัดพิจารณาอนุมัติแผนการผลิตและเห็นชอบแผนสินเชื่อ และจังหวัดส่งผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรพิจารณาอนุมัติและจ่ายเงินกู้ให้เกษตรกร

5.5 การสนับสนุนการตลาด อำเภอร่วมกับจังหวัดวางแผนและดำเนินการสนับสนุนการตลาดในระดับท้องถิ่น สำหรับการสนับสนุนการตลาดระดับประเทศ กรมส่งเสริมการเกษตรและสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคและจังหวัดจะร่วมกันพิจารณาวางแผนและดำเนินการ

6. การติดตาม นิเทศ ประเมินผล และรายงาน จะเน้นการติดตามเป็นทีม โดยจะมีคณะทำงานติดตามงานเฉพาะกิจทุกระดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่และเกษตรกร

1. เป็นอำเภอที่มีการทำนา หรือปลูกมันสำปะหลังเป็นส่วนใหญ่

1.1 เขตพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง หมายถึง พื้นที่ที่เกษตรกรมีการปลูกมันสำปะหลังในปีที่สำรวจข้อมูล

1.2 เขตพื้นที่นาไม่เหมาะสม หมายถึง พื้นที่ทำนาในฤดูนาปีเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยมีเกณฑ์วัดพื้นที่ไม่เหมาะสมดังนี้ เป็นนาดอน มีสภาพเป็นดินเค็มปานกลางถึงเค็มมาก, นาดินเปรี้ยว, นาน้ำลึกหรือนาร้าง, เป็นพื้นที่ที่ฝนตกน้อยกว่า 40 วันต่อปี ผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยระดับจังหวัดนั้น ๆ

1.3 เขตพื้นที่นาปรัง หมายถึง พื้นที่ที่มีการทำนาทั้งฤดูแล้งและฤดูฝนหรือทำนาในฤดูแล้งเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีพื้นที่ในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน

กรมส่งเสริมการเกษตร, (2538) ได้กำหนดประเด็นการให้ความสนับสนุนเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไว้ดังนี้

ก. การสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตร โดยสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามแผนการผลิตของเกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนตามโครงการ กล่าวคือ

1. กิจกรรมการปลูกไม้ผล จะได้รับการสนับสนุนพันธุ์ไม้ผลอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามความเหมาะสม และได้รับปุ๋ยคอกและร็อกฟอสเฟต ทั้งนี้ไม่เกินวงเงินงบประมาณที่มีอยู่

2. กิจกรรมไร่นาสวนผสม จะได้รับการสนับสนุนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์เล็ก สัตว์ปีกและสัตว์น้ำ ตามแผนการผลิตของเกษตรกรและไม่เกินวงเงินงบประมาณที่มีอยู่

3. กิจกรรมการปลูกพืชผัก จะได้รับการสนับสนุนพันธุ์พืชผักตามความเหมาะสมและไม่เกินวงเงินงบประมาณทีมีอยู่

4. กิจกรรมการปลูกไผ่ตง จะได้รับการสนับสนุนพันธุ์ไผ่ตง พร้อมทั้งปุ๋ยคอกและร็อกฟอสเฟต แต่เกษตรกรเลือกปลูกไผ่ตงและพืชแซม จะได้รับพันธุ์ไผ่ตงพร้อมร็อกฟอสเฟตและเมล็ดพันธุ์ พืชแซมตามความเหมาะสม

5. กิจกรรมการปลูกปาล์มน้ำมัน จะได้รับการสนับสนุนพันธุ์ปาล์มน้ำมันตามความจำเป็นและเหมาะสม

6. กิจกรรมการปลูกไม้ดอก – ไม้ประดับ จะได้รับการสนับสนุนพันธุ์ไม้ดอก – ไม้ประดับ ตามความเหมาะสมแต่ไม่เกินวงเงินงบประมาณที่มีอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั้งนี้เกษตรกรจะต้องได้รับการฝึกอบรมความรู้ในการดูแลรักษาพืชหรือการดำเนินกิจกรรมตามแผนการผลิตที่ได้รับอนุมัติจากคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอและระดับจังหวัดก่อนแล้ว

ข. การสนับสนุนจากกรมชลประทาน

เกษตรกรที่ต้องการสระน้ำขนาดเล็กในไร่นา กรมส่งเสริมการเกษตรจะได้ประสานงานกับกรมชลประทาน เพื่อพิจารณาให้การสนับสนุนขุดสระ ทั้งนี้พื้นที่จะได้รับการสนับสนุนด้านสระน้ำ คือพื้นที่นาปรับนอกเขตชลประทาน พื้นที่นาไม่เหมาะสมพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งการให้ความสนับสนุนด้านสระน้ำขนาดเล็กในไร่นาดังกล่าวจะต้องมีการดำเนินการในประเด็นต่อไปนี้

- พิจารณาเกษตรกรรายย่อยที่มีความต้องการขุดบ่อน้ำหรือสระน้ำตามทะเบียน
- แจ้งรายชื่อเกษตรกรที่ได้รับการพิจารณาให้หน่วยงานชลประทานในจังหวัด เพื่อตรวจสอบสภาพพื้นที่และความเหมาะสม
- กรมชลประทานจะเป็นผู้ดำเนินการจ้างเหมาขุดสระ ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้จังหวัดสามารถปรับเปลี่ยนจำนวนสระที่ให้การสนับสนุนแต่ละพื้นที่ได้ตามแผนการผลิตของเกษตรกร โดยยึดจำนวนสระทั้งหมดในจังหวัดที่ได้รับการสนับสนุน
- ปริมาณการสนับสนุน ให้คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัดและระดับอำเภอพิจารณาให้การสนับสนุนตามความเหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น

ค. การสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จะสนับสนุนเงินสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่เกษตรกร เพื่อใช้ปรับเปลี่ยนกิจกรรมจากการปลูกข้าวหรือมันสำปะหลัง ไปสู่กิจกรรมทางการเกษตรตามแผนการผลิต โดยมีหลักประกันเงินกู้ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ที่ดินและการใช้น้ำฤดูนาปรับ รวมทั้งพื้นที่ดินที่มีปัญหาการปลูกข้าวหรือพื้นที่ทำนาไม่เหมาะสมให้เกิดผลตอบแทนที่เป็นรายได้สูงกว่าการปลูกข้าว
2. เพิ่มรายได้ของเกษตรกรในพื้นที่การปลูกพืชที่มีปัญหาด้านราคา ได้แก่ มันสำปะหลัง กาแฟ และพริกไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

18366

วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินงานปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรปี 2537 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามความจำเป็น เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ยเคมี และวิชาการ พร้อมทั้งสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี มีกำหนดชำระคืน 15 ปี และเงื่อนไขผ่อนปรนแก่เกษตรกรผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการ โดยใช้กลยุทธและแนวทางการดำเนินงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เสริมศักดิ์ รักบำรุง (2539 : 38) ทำการศึกษาเจตคติของเกษตรกรที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้าง และระบบการผลิตทางการเกษตร ซึ่งทำการศึกษากรณีอำเภอขามทะเลสอจังหวัดนครราชสีมา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อายุเฉลี่ย 46 ปี สมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5 คน ต่อ 1 ครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยปีละ 41,095 บาท มีเจตคติที่เห็นอย่างยิ่งกับโครงการ เพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมทำงานอย่างจริงจังทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และได้รับประโยชน์อย่างแท้จริงจากโครงการนี้

อดิศัย วิริยะประสบโชค (2529 : 99) ศึกษาทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการปรับปรุงระบบการส่งเสริมการเกษตรแห่งชาติ ซึ่งทำการศึกษากรณีโป่งนก ตำบลแม่สุน อำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าสาเหตุที่เป็นปัจจัยคือ อายุ การศึกษา และรายได้ ไม่มีความสำคัญทางสถิติกับทัศนคติของเกษตรกรที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ต่อโครงการปรับปรุงระบบการส่งเสริมการเกษตรแห่งชาติ

มนันยา เตยะธิติ (2537 : 54 – 55) ศึกษาทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการประกันราคาพืชผลเฉพาะกรณี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า อายุและรายได้ของเกษตรกรที่แตกต่างกันจะทำให้ทัศนคติต่อการประกันภัยพืชผลไม่แตกต่างกัน

วรรณี สูจิฆระ (2525 : 145) ศึกษาทัศนคติของเกษตรกรเกี่ยวกับงานส่งเสริมการเกษตรในโครงการโภชนาการชนบทจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 252ช11 พบว่ารายได้ของเกษตรกรไม่ว่าสูงหรือต่ำไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่องานส่งเสริมและด้านโภชนาการ

จากการตรวจเอกสารที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า เจตคตินั้นมีความหมายเดียวกับทัศนคติ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า attitude ซึ่งหมายความถึง ความรู้สึกของบุคคลโดยจะแสดงออกมาในรูปของความพึงพอใจในสิ่งนั้นแตกต่างกันออกไป เช่น พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย หรือไม่พอใจในสิ่งนั้นเลยก็ได้ ดังนั้นเจตคติจึงเน้นกิริยาท่าทีรวม ๆ ของบุคคลที่เกิดจากความพร้อมหรือความโน้มเอียงของจิตใจ ซึ่งจะแสดงออกต่อสิ่งเร้าหนึ่ง ๆ เช่น เกษตรกรชาวไร่นาสวนผสมมีความรู้สึกพอใจมากในรายได้ที่ได้รับหลังจากเข้าร่วมโครงการฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการศึกษารวบรวมข้อมูล

(Methodology)

ประชากร

(Population)

ประชากรที่ใช้ทำการวิจัย ได้แก่ ครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช รวม 85 ครัวเรือน โดยวิธีการสำรวจทุกครัวเรือน (ฝ่ายข้อมูลสำนักงานเกษตรอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช)

ตารางที่ 2 จำนวนประชากร

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวน
1	บ้านตูล	19
2	บ้านควรเงิน	12
3	บ้านกุมแป	21
4	บ้านทุ่งปราณ	33
รวม		85

ที่มา : สำนักงานอำเภอชะอวด, 2542

เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

(Data Gathering and Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม

ตอนที่ 2 เจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

จะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกเห็นด้วยมีอยู่ 5 ระดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.51 – 4.50 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.51 – 3.50 หมายถึง เห็นด้วย

1.51 – 2.50 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

1.00 – 1.50 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม จะแสดงออกมาในรูปของปัญหาและอุปสรรคมีอยู่ 4 ระดับ

3.51 – 4.00 หมายถึง ระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ไม่มีปัญหา

ระยะเวลาและสถานที่
(Duration and Location of the Study)

นำแบบสอบถามไปแจกให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมในตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2543 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2544

การทดสอบแบบสอบถาม

เมื่อได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมาแล้ว จึงนำแบบสอบถามนั้นไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์แล้วจึงเตรียมนำแบบสอบถามไปทดสอบกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมในตำบลป่าบอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพุทลุง จำนวน 10 ชุด ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัยเพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ถูกต้องแล้วจึงนำไปใช้ในการสอบถามจริงต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

เมื่อปรับปรุงแบบสอบถามแล้วนำไปแจกให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมในตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยตนเองและขอช่วยผู้ใหญ่บ้านให้ช่วยแจกแบบสอบถาม 85 ครัวเรือน และให้ตอบคำถามครัวเรือนละ 1 คนเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

(Analysis of Data)

นำข้อมูลที่รวบรวมมาได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้ข้อมูลดังนี้

(ประคอง , 2542 , 63 - 69)

1. หาค่าร้อยละ $= \frac{n}{N} \times 100$

   กำหนดให้ n = จำนวนเกษตรกรให้คำตอบแล้วแต่กรณี

   N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

2. คำนวณค่าเฉลี่ย $\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$

   กำหนดให้ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

   f = ความถี่

   x = จุดกึ่งกลางระหว่างชั้น

   $\sum$ = ผลรวม

   $\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

   N = จำนวนทั้งหมด

3. ค่าพิสัย

   ให้คำนวณหาช่วงอันตรภาคชั้นมีสูตรดังนี้

   ค่าพิสัย = ค่าคะแนนสูงสุด – ค่าคะแนนต่ำสุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4
ผลและวิจารณ์ผลการวิจัย
(Results and discussion)

ผลการศึกษาเจตคติของเกษตรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ในตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 85 ราย ซึ่งทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีตามแบบสอบถามจากผู้เข้าร่วมโครงการที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ผลของการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งแยกนำเสนอเป็นตอน ๆ ดังนี้

<u>ตอนที่ 1</u> เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม

<u>ตอนที่ 2</u> เพื่อศึกษาเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

<u>ตอนที่ 3</u> เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม

ตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม

จากการศึกษาครั้งนี้ ได้แยกประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา จำนวนแรงงานในครอบครัวที่ทำการเกษตร รายได้เฉลี่ยต่อปีทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ ลักษณะการถือครองที่ดินที่เข้าร่วมโครงการ แหล่งเงินทุนเครื่องจักรกลการเกษตรที่มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการเดิมเคยมีสภาพเป็นอย่างไร เหตุที่ตัดสินใจมาทำไร่นาสวนผสม เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมมาแล้วกี่ปี ก่อนเข้าร่วมโครงการทำอาชีพอะไร จำนวนกี่ปี ปลูกพืชกี่ชนิด อัตราส่วนของที่นา ไม้ผล พืชไร่ และเลี้ยงสัตว์เท่าไร จำนวนที่ดินกี่ไร่ (ตารางที่ 3)

1.1 เพศ

จากการวิจัยพบว่าเกษตรกรตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ร้อยละ 55.30 เป็นเพศชาย เป็นเพศหญิงร้อยละ 44.70

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 อายุ

หมายถึง อายุบริบูรณ์เกษตรกรนับถึงปัจจุบัน ซึ่งพบว่าผู้มีอายุสูงสุด 69 ปี และน้อยสุด 25 ปี เมื่อจัดช่วงอายุตามการกระจายตัวของข้อมูลแล้วพบว่า อายุมากที่สุดอยู่ในช่วง 41 – 45 ปี ร้อยละ 31.76 รองลงมาอยู่ในช่วง 51 ปีขึ้นไปร้อยละ 23.55 น้อยที่สุด 36 – 40 ปี ร้อยละ 8.23 เฉลี่ย 44 ปี

1.3 ระดับการศึกษา

ผลการศึกษาแสดงถึงช่วงระยะเวลาที่เกษตรกรตัวอย่างได้ศึกษาอยู่ในโรงเรียน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เกษตรกรได้รับการศึกษามากที่สุด แค่ประถมศึกษา 4 ร้อยละ 55.30 รองลงมาประถมศึกษา 6 ร้อยละ 18.82 น้อยที่สุด อนุปริญญา ร้อยละ 1.17

1.4 จำนวนแรงงานในครอบครัว

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าจำนวนแรงงานภาคเกษตรกรรมในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีจำนวนแรงงานมากที่สุด 2 คน ร้อยละ 51.76 รองลงมา 3 คน ร้อยละ 22.35 น้อยที่สุด 6 คน ร้อยละ 2.38 เฉลี่ย 3 คน

1.5 รายได้เฉลี่ยต่อปี

- ก่อนเข้าร่วมโครงการ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้เฉลี่ยมากที่สุด 10,000 – 30,000 บาท ร้อยละ 65.88 รองลงมา 31,000 - 50,000 บาท ร้อยละ 29.41 น้อยที่สุด 71,000 - 90,000 บาท ร้อยละ 0
- หลังเข้าร่วมโครงการ ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้เฉลี่ยมากที่สุด 31,000 – 50,000 บาทร้อยละ 69.41 รองลงมา 10,000 – 30,000 บาท ร้อยละ 15.30 น้อยที่สุด 71,000 – 90,000 บาท ร้อยละ 0

1.6 การถือครองที่ดิน

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมด เนื่องจากเงื่อนไขของโครงการฯ ระบุให้เกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเองเท่านั้นที่เข้าร่วมโครงได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 แสดงประชากรแยกตาม เพศ ช่วงอายุ และระดับการศึกษา

รายการ	จำนวน (n = 85)	ร้อยละ
1.1 เพศ		
ชาย	47	55.30
หญิง	37	44.70
1.2 อายุ		
25 – 30	10	11.76
31 – 35	10	11.76
36 – 40	7	8.23
41 – 45	27	31.76
46 – 50	11	12.94
51 ปีขึ้นไป	20	23.55
อายุสูงสุด	69	
อายุต่ำสุด	25	
อายุเฉลี่ย	44	
1.3 ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	5	5.88
ประถมศึกษา 4	47	55.30
ประถมศึกษา 6	16	18.82
มัธยมศึกษา 3	4	4.70
มัธยมศึกษา 6	9	10.58
อนุปริญญา	1	1.17
ปริญญาตรี	3	3.55

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 แสดงประชากรแยกตาม จำนวนแรงงานในครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อปี การถือครองที่ดิน

รายการ	จำนวน (n = 85)	ร้อยละ
1.4 จำนวนแรงงานในครอบครัว		
1 คน	6	7.05
2 คน	44	51.76
3 คน	19	22.35
4 คน	8	9.41
5 คน	6	7.05
6 คน	2	2.38
จำนวนแรงงานในครอบครัว สูงสุด	6 คน	
จำนวนแรงงานในครอบครัว ต่ำสุด	1 คน	
จำนวนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ยประมาณ	3 คน	
1.5 รายได้เฉลี่ยต่อปี		
- ก่อนเข้าร่วมโครงการ		
10,000 – 30,000	56	65.88
31,000 – 50,000	25	29.41
51,000 – 70,000	1	1.17
71,000 – 90,000	0	0
100,000 บาทขึ้นไป	3	3.54
- หลังเข้าร่วมโครงการ		
10,000 – 30,000	13	15.30
31,000 – 50,000	59	69.41
51,000 – 70,000	10	11.76
71,000 – 90,000	0	0
100,000 บาทขึ้นไป	3	3.53
1.6 การถือครองที่ดิน		
เป็นของตนเอง	85	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7 แหล่งเงินทุน

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรใช้เงินทุนของตนเองมากที่สุด ร้อยละ 46.55 รองลงมา กู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 40.51 น้อยที่สุด จากญาติพี่น้อง ร้อยละ 1.72

1.8 เครื่องจักรกลการเกษตร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรทุกรายมีเครื่องจักรกลการเกษตรเป็นของตนเองอย่างน้อย 1 อย่าง เกษตรกรมีเครื่องสูบน้ำมากที่สุดร้อยละ 66.99 รองลงมามีรถบรรทุก 4 ล้อ ร้อยละ 16.50 น้อยที่สุดไม่มีเลย เครื่องนวด และเครื่องเกี่ยวข้าว

1.9 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรใช้สระน้ำในไร่นามากที่สุด ร้อยละ 39.88 รองลงมาใช้น้ำฝนอย่างเดียว ร้อยละ 33.33 น้อยที่สุดคือ น้ำบาดาล และน้ำชลประทาน

1.10 พื้นที่เข้าร่วมโครงการเดิมเคยมีสภาพเป็น

จากการศึกษาพบว่า พื้นที่เดิมของเกษตรกร เป็นที่นาไม่เหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 85.88 รองลงมาเป็นที่นาเหมาะสมร้อยละ 8.23 น้อยที่สุด เป็นที่นาร้าง ร้อยละ 5.89

1.11 เหตุที่ตัดสินใจมาทำไร่นาสวนผสม

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรตัดสินใจเองมากที่สุดร้อยละ 58.82 รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมแนะนำร้อยละ 41.18 และไม่พบว่าเกษตรกรตัดสินใจโดยเพื่อนและญาติแนะนำ

1.12 เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมมาแล้ว

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรทั้งหมดทำไร่นาสวนผสมมาแล้ว 3 ปี เพราะการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตเกษตรในตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2542

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.13 ก่อนเข้าร่วมโครงการทำอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรทำนามาก่อนมากที่สุดถึงร้อยละ 83.53 ทำสวนรองลงมา ร้อยละ 12.95 ทำไร่น้อยที่สุดคือ 3.52 (ตารางที่ 7)

- จำนวนปี จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรทำอาชีพดังกล่าวมา 6 – 10 ปี มากที่สุด ร้อยละ 31.77 รองลงมา 11 – 15 ปี ร้อยละ 20 ส่วนที่น้อยที่สุด 21 – 25 ปี ร้อยละ 3.52 (ตารางที่ 7)

1.14 พืชที่อยู่ในโครงการประมาณ

จากการศึกษาพบว่า พืชที่เกษตรกรปลูกมากที่สุด 3 ชนิด ร้อยละ 36.47 รองลงมา 4 ชนิด ร้อยละ 31.77 ส่วนที่น้อยที่สุด 5 ชนิด ร้อยละ 8.22 (ตารางที่ 7)

1.15 พืชที่อยู่ในไร่นาสวนผสมของพื้นที่นา ไม้ผล พืชไร่ เลี้ยงสัตว์

จากการศึกษาพบว่า สัดส่วนของที่นา ไม้ผล พืชไร่ เลี้ยงสัตว์ มีอัตรา 1:1:1:0 ทั้งร้อยหมด เพราะเกษตรกรจะปลูกข้าว ไม้ผล และพืชไร่ในสัดส่วนที่เท่ากัน ส่วนการเลี้ยงสัตว์จะไม่มีเพราะ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่ได้ส่งเสริมให้เกษตรกร เลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไปด้วย จึงไม่พบว่าเกษตรกรรายใดเลี้ยงสัตว์ (ตารางที่ 8)

1.16 จำนวนที่ดินที่ทำไร่นาสวนผสม

จากการศึกษาพบว่าเกษตรมีที่ดิน ร้อยละ 1 – 5 ไร่ มากที่สุดคือ 63 – 53 รองลงมาคือ มีที่ดิน 6 – 10 ไร่ ร้อยละ 28.23 ที่ดิน 11 – 15 ไร่ ร้อยละ 5.89 และน้อยที่สุดคือมีที่ดิน 16 – 20 ไร่ ร้อยละ 2.35 (ตารางที่ 8)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 แสดงประชากรแยกตามแหล่งเงินทุน เครื่องจักรกลเกษตร แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

รายการ	จำนวน (n = 85)	ร้อยละ
1.7 แหล่งเงินทุน		
ของตนเอง	54	46.55
กู้ ธ.ก.ส	47	40.51
จากญาติพี่น้อง	2	1.72
กู้สหกรณ์การเกษตร	13	11.20
กู้ธนาคารพาณิชย์		
1.8 เครื่องจักรกลการเกษตร		
เครื่องสูบน้ำ	69	66.99
เครื่องนวด	0	0
เครื่องเกี่ยว	0	0
รถแทรกเตอร์	1	0.97
รถไถนาเดินตาม	16	15.54
รถบรรทุก 4 ล้อ	17	16.50
รถบรรทุก 6 ล้อขึ้นไป	0	
1.9 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร		
น้ำฝนอย่างเดียว	51	33.33
สระน้ำในไร่นา	61	39.88
แหล่งน้ำธรรมชาติ	41	26.79
น้ำบาดาล	0	0
น้ำชลประทาน	0	0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 แสดงประชากรแยกตาม พื้นที่เข้าร่วมโครงการ เหตุที่ตัดสินใจมาทำไร่นาสวนผสม เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม มาแล้วกี่ปี

	รายการ	จำนวน (n = 85)	ร้อยละ
1.10	พื้นที่เข้าร่วมโครงการเดิมมีสภาพเป็น		
	ที่นาเหมาะสม	7	8.23
	ที่นาไม่เหมาะสม	73	85.88
	ที่นาร้าง	5	5.89
1.11	เหตุที่ต้องตัดสินใจมาทำไร่นาสวนผสม		
	ตัดสินใจเอง	50	58.82
	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ	35	41.18
	เพื่อน ญาติ แนะนำ	0	0
1.12	เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมมาแล้ว		
	3 ปี	85	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>ตารางที่</u> 7 แสดงประชากรแยกตาม ก่อนเข้าร่วมโครงการทำอาชีพ จำนวนปี พืชที่ปลูกในโครงการ

	รายการ	จำนวน (n = 85)	ร้อยละ
1.13	– ก่อนเข้าร่วมโครงการทำอาชีพ		
	ทำนา	71	83.53
	ทำสวน	11	12.95
	ทำไร่	3	3.52
	- จำนวนปี		
	1 – 5 ปี	10	11.77
	6 – 10 ปี	27	31.77
	11 – 15 ปี	17	20
	16 – 20 ปี	13	15.29
	21 – 30 ปี	3	3.52
	26 – 35 ปี	7	8.24
	31 – 35 ปี	5	5.88
	36 – 40 ปี	3	3.53
1.14	พืชที่อยู่ในโครงการมีประมาณ		
	2 ชนิด	10	11.77
	3 ชนิด	31	36.47
	4 ชนิด	27	31.77
	5 ชนิด	7	8.22
	6 ชนิด	10	11.77

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 แสดงประชากรจำแนกตาม สัดส่วนของที่นา ไม้ผล พืชไร่ เลี้ยงสัตว์ จำนวนที่ดินที่ทำไร่นาสวนผสม

รายการ	จำนวน (n = 85)	ร้อยละ
1.15 พืชที่อยู่ในไร่นาสวนผสมมีสัดส่วนของพื้นที่		
1 : 1 : 1 : 0	85	100
1.16 จำนวนที่ดินที่ทำไร่นาสวนผสม		
1 – 5 ไร่	54	63.53
6 – 10 ไร่	24	28.23
11 – 15 ไร่	5	5.89
16 – 20 ไร่	2	2.35
21 – 25 ไร่	0	0
26 – 30 ไร่	0	0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 เพื่อศึกษาเจตคติของเกษตรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระยะการผลิตการเกษตร

การวัดเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรมีทั้งหมด 20 ข้อความ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การจัดเป็น 4 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งในแต่ละระดับจะกำหนดคะแนนคือ 1, 2, 3 และ 4 ดังนั้นทุกเจตคติมีในแบบสอบถามจะมีคะแนนเมื่อได้คะแนนทั้งหมดจากแบบสอบถาม ในแต่ละเจตคติมาทำการเฉลี่ย เพื่อให้ได้คะแนนที่จะสรุปได้ว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ มีเจตคติอย่างไรกับเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้ระดับคะแนนจะเป็นตัวชี้วัดเจตคติดังกล่าว

ผลการวิจัยพบว่า เจตคติของเกษตรกรที่มีต่อโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรในตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีระดับเจตคติต่อโครงการ ฯ ในระดับที่เห็นด้วย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.11 จาก 20 ข้อความที่ได้กำหนดขึ้น (ตารางที่ 9) สำหรับคะแนนของแต่ละข้อความ พบว่าข้อความคะแนนที่มีต่อค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่เห็นด้วยอย่างยิ่งปรากฏว่าไม่มี ส่วนข้อความที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมีทั้งหมด 20 ข้อความเรียงตามลำดับดังนี้คือ การส่งเสริมให้ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตแบบเดิมเป็นแบบใหม่ (3.47) ข้อนี้เป็นข้อที่เกษตรกรพอใจมากที่สุดเพราะการส่งเสริมให้เกษตรกรเปลี่ยนจากอาชีพทำนาเพียงอย่างเดียวมาทำไร่นาสวนผสมทำให้เกษตรมีรายได้เพิ่มขึ้น และใช้พื้นที่ทำการเกษตรแบบใหม่ที่โครงการนำเสนอ (3.34) การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆมาใช้ (3.03) การปลูกพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า (3.17) ทำให้ลดพื้นที่ครั้งเก่าที่เคยทำมาแล้ว (3.17) ทำให้ลดปัญหาในการขายผลผลิต (3.05) การนำผลผลิตบางส่วนมาแปรรูป (3.03) การรวมกลุ่มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (3.09) การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากโครงการฯ (3.08) จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ (3.14) การประชาสัมพันธ์โครงการต่อเกษตร (3.16) วิธีการคัดเลือกเกษตรเข้าร่วมโครงการ (3.12) การสำรวจพื้นที่ของเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ (3.12) การวางแผนต่อการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ (3.15) พันธุ์ที่ได้รับแจกจากโครงการ ฯ (2.96) การแนะนำการจัดสรรพื้นที่เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์จากเจ้าหน้าที่ (3.07) การจัดการชลประทานของพื้นที่ (3.01) การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (3.07) การเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่เกษตรกร (3.08) เจ้าหน้าที่ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (2.89) ส่วนข้อความที่ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จากคะแนนเฉลี่ยไม่พบว่าเกษตรกรไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าเจตคติของเกษตรกรที่มีต่อโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้าง และระบบการผลิตการเกษตรรวมอยู่ในระดับที่เห็นด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม ที่มีต่อโครงการปรับปรุงโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

ประโยคที่มีเจตคติ เฉลี่ยระดับมาก มี 9 ประโยค ตามลำดับดังนี้

การส่งเสริมให้ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตแบบเดิมเป็นแบบใหม่ (3.47) ระบบทำการเกษตรแบบใหม่ที่โครงการนำเสนอ (3.34) การปลูกพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า (3.17) ทำให้ลดพื้นที่ครั้งเก่าที่เคยทำมาแล้ว (3.17) จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ (3.14) การประชาสัมพันธ์โครงการต่อเกษตรกร (3.16) วิธีการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ (3.12) การสำรวจพื้นที่ของเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ (3.12) การวางแผนต่อการเพาะปลูก (3.15)

ประโยคที่มีเจตคติอยู่ในระดับรองลงมามี 9 ประโยค ตามลำดับดังนี้

การทำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ (3.03) ทำให้ลดปัญหาการผลิตผล (3.05) การนำผลผลิตมาแปรรูป (3.03) การรวมกลุ่มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (3.09) การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากโครงการ (3.08) การแนะนำการจัดสรรพื้นที่เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์จากเจ้าหน้าที่ (3.07) การจัดชลประทานจากพื้นที่ (3.01) การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (3.07) การเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม (3.08)

ประโยคที่มีเจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 2 ประโยคคือ

พันธุ์พืชที่ได้รับจากโครงการ (2.96) เจ้าหน้าที่ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น (2.89)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 9 แสดงผลของเจตคติของเกษตรที่มีต่อโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

เกษตรกรมีเจตคติต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับเจตคติ
1. การส่งเสริมให้ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตแบบเดิมเป็นแบบใหม่	3.47	เห็นด้วย
2. ระบบการทำการเกษตรแบบใหม่ที่โครงการนำเสนอ	3.34	เห็นด้วย
3. การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้	3.03	เห็นด้วย
4. การปลูกพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า	3.17	เห็นด้วย
5. ทำให้ลดพื้นที่ครั้งเก่าที่เคยทำมาแล้ว	3.17	เห็นด้วย
6. ทำให้ลดปัญหาในการขายผลผลิต	3.05	เห็นด้วย
7. การนำผลผลิตบางส่วนมาแปรรูป	3.03	เห็นด้วย
8. การรวมกลุ่มของเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ	3.09	เห็นด้วย
9. การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากโครงการ	3.08	เห็นด้วย
10. จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ	3.14	เห็นด้วย
เกษตรกรมีเจตคติต่อวิธีการดำเนินงานของโครงการ		
1. การประชาสัมพันธ์โครงการ ต่อเกษตรกร	3.16	เห็นด้วย
2. วิธีการคัดเลือกเกษตรเข้าร่วมโครงการ	3.12	เห็นด้วย
3. การสำรวจพื้นที่ของเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ	3.12	เห็นด้วย
4. การวางแผนต่อการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์	3.15	เห็นด้วย
5. พันธุ์พืชที่ได้รับแจกจากโครงการ	2.96	เห็นด้วย
6. การแนะนำการจัดสรรพื้นที่เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์จากเจ้าหน้าที่	3.07	เห็นด้วย
7. การจัดการชลประทานของพื้นที่	3.01	เห็นด้วย
8. การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.07	เห็นด้วย
9. การเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่เกษตรกร	3.08	เห็นด้วย
10. เจ้าหน้าที่ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น	2.89	เห็นด้วย
เจตคติเฉลี่ยรวม	3.11	เห็นด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายเหตุ

ระดับคะแนนของทัศนคติ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
3.51 - 4.50	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.51 - 3.50	เห็นด้วย
1.51 - 2.50	ไม่เห็นด้วย
1.00 - 1.50	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 10 แสดงเจตติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร จำแนกตามเจตติที่มีต่อประโยคคำถาม

	ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		ค่าเฉลี่ย X
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	N = 85
1.	การส่งเสริมให้ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตแบบเดิมเป็นแบบใหม่	41	48.23	43	50.59	1	1.18	-	-	3.47
2.	ระบบทำการเกษตรแบบใหม่ที่โครงการ นำเสนอ	32	37.64	50	58.82	3	3.54	-	-	3.34
3.	การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้	24	28.23	41	48.23	19	22.36	1	1.18	3.03
4.	การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูงกว่า	25	29.41	50	58.82	10	11.77	-	-	3.17
5.	ทำให้ลดพื้นที่ครั้งเก่าที่เคยทำมาแล้ว	26	30.58	48	56.47	11	12.95	-	-	3.17
6.	ทำให้ลดปัญหาในการขายผลผลิต	29	34.12	33	38.82	22	25.88	1	1.18	3.05
7.	การนำผลผลิตบางส่วนมาแปรรูป	26	30.59	38	44.70	19	22.36	2	2.35	3.03
8.	การรวมกลุ่มของเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ	24	28.23	47	55.29	12	14.12	2	2.36	3.09
9.	การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากโครงการ	26	30.59	41	48.23	17	20	1	1.18	3.08
10.	จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ	24	30.59	46	54.12	12	14.12	1	1.17	3.14
1.	การประชาสัมพันธ์โครงการ ต่อเกษตรกร	24	28.24	54	63.53	4	4.70	3	3.53	3.16
2.	วิธีการคัดเลือกเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ	20	23.55	57	67.05	7	8.23	1	1.17	3.12
3.	การสำรวจพื้นที่ของเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการ	22	25.88	52	61.18	11	12.94	-	-	3.12
4.	การวางแผนต่อการเพาะปลูกการเลี้ยงสัตว์	25	29.41	48	56.47	12	14.12	-	-	3.15
5.	พันธุ์ที่ได้รับแจกจากโครงการ	17	20	52	61.18	12	14.12	4	4.70	2.96
6.	การแนะนำการจัดสรรพื้นที่เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์จากเจ้าหน้าที่	24	28.23	43	50.59	18	21.18	-	-	3.07
7.	การชลประทานของพื้นที่	27	31.77	33	38.82	24	28.23	1	1.18	3.01
8.	การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	21	24.70	50	58.83	13	15.29	1	1.18	3.07
9.	การเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่เกษตรกร	33	38.82	31	36.47	16	18.82	5	5.89	3.08
10.	เจ้าหน้าที่ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆที่เกิดขึ้น	18	21.18	45	52.95	17	20	5	5.87	2.89

Gradn Mean 3.11

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

จากการสำรวจพบว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีค่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรในตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2542 มีปัญหา 15 ข้อความ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ การวัดเป็น 4 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย และไม่มีปัญหา ซึ่งในแต่ละระดับจะกำหนดคะแนนคือ 1 2 3 และ 4 ตามลำดับ ดังนั้นทุกเจตคติในแบบสอบถามจะมีคะแนนเมื่อได้คะแนนทั้งหมดจากแบบสอบถามในแต่ละปัญหามาทำการเฉลี่ย เพื่อให้ได้คะแนนที่จะสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ มีปัญหา อย่างไรในเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้ระดับคะแนนจะเป็นตัวชี้วัดปัญหาดังกล่าว

ระดับปัญหาต่อโครงการฯ ในระดับปานกลางโดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.25 จาก 15 ข้อความที่ได้กำหนดขึ้น (ตารางที่ 9) สำหรับคะแนนของแต่ละข้อความ พบว่าข้อความคะแนนที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมีอยู่ 2 ประเด็นคือ ปัญหาพื้นที่กลุ่มมีน้ำท่วมในฤดูฝน (3.65) เนื่องจากสภาพพื้นที่ของตำบาลบ้านตูล อยู่ในที่ลุ่ม มีน้ำท่วมเป็นประจำในฤดูฝน เกษตรกรจึงมีปัญหาในเรื่องนี้มากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาเร่องผลผลิตราคาต่ำ (3.54) เนื่องจากเกษตรกรปลูกพืชหลายชนิดและไม่ค่อยเหมือนกัน จึงไม่สามารถเสนอราคาต่อพ่อค้าคนกลางได้ เพราะผลผลิตมีน้อย ข้อความต่อไปคือข้อความที่มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลางมีด้วยกัน 13 ข้อความ ดังนี้ ปัญหาดินเป็นกรดและดินเค็ม (3.21) ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (3.41) ปัญหาด้านแรงงาน (3.04) ปัญหาเรื่องราคา (3.21) ปัญหาพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ที่ได้รับจากโครงการฯ (3.24) ปัญหาด้านการตลาด (3.22) ปัญหาโรคและเมลงศัตรู (3.42) ปัญหาความแห้งแล้ว (2.77) ปัญหาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ (3.24) ปัญหาขาดแคลนความรู้เฉพาะเรื่อง (3.36ป ปัญหาการขาดเครื่องมือ และเทคโนโลยีที่นำมาใช้ (3.25) ปัญหาเงินทุนช่วยเหลือสนับสนุน (3.11) ปัญหาในการดำเนินงาน (3.02) จากคะแนนเฉลี่ยไม่พบว่าเกษตรกรจะมีปัญหาสนับสนุน (3.11) ปัญหาในการดำเนินงาน (3.02) จากคะแนนเฉลี่ยไม่พบว่าเกษตรกรจะมีปัญหาน้อยและไม่มีปัญหาเลย

จากการวิจัยพบว่าครั้งนี้ปัญหาของเกษตรที่เข้าร่วมโครงการไร่น่สวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 11 แสดงผลของปัญหาที่เกษตรกรมีต่อโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

ข้อความ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
1. ปัญหาดินเป็นกรดและเค็ม	3.35	ปานกลาง
2. ปัญหาพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมในฤดูฝน	3.65	มาก
3. ปัญหาดินขาดความสมบูรณ์	3.41	ปานกลาง
4. ปัญหาด้านแรงงาน	3.04	ปานกลาง
5. ปัญหาเรื่องราคา	3.21	ปานกลาง
6. ปัญหาพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ที่ได้รับจากโครงการ ฯ	3.24	ปานกลาง
7. ปัญหาด้านการตลาด	3.22	ปานกลาง
8. ปัญหาโรคและแมลงศัตรู	3.42	ปานกลาง
9. ปัญหาความแห้งแล้ง	2.77	ปานกลาง
10. ปัญหาติดต่อกับเจ้าหน้าที่	3.24	ปานกลาง
11. ปัญหาการขาดแคลนความรู้เฉพาะเรื่อง	3.36	ปานกลาง
12. ปัญหาการเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้	3.25	ปานกลาง
13. ปัญหาเงินทุนช่วยเหลือสนับสนุน	3.11	ปานกลาง
14. ปัญหาเรื่องผลผลิตราคาต่ำ	3.54	มาก
15. ปัญหาในการดำเนินงาน	3.02	ปานกลาง
ปัญหาเฉลี่ยรวม	3.25	ปานกลาง

หมายเหตุ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
3.51 - 4.50	มาก
2.51 - 3.50	ปานกลาง
1.51 - 2.50	น้อย
1.00 - 1.50	ไม่มีปัญหา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 12 แสดงปัญหาและและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

ข้อความ	มาก		ปานกลาง		น้อย		ไม่มีปัญหา		$\bar{X}$
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. ปัญหาดินเป็นกรดและดินเค็ม	42	49.41	34	40	6	7.06	3	3.53	3.35
2. ปัญหาพื้นที่ลุ่มมีน้ำท่วมฤดูฝน	58	68.23	25	29.41	2	2.36	-	-	3.65
3. ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์	41	48.23	38	44.71	6	7.06	-	-	3.41
4. ปัญหาด้านแรงงาน	34	40	32	37.64	8	9.42	11	12.94	3.04
5. ปัญหาเรื่องราคา	38	44.70	32	37.64	10	11.77	5	5.89	3.21
6. ปัญหาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์	34	00	40	47.05	9	10.59	2	2.36	3.24
7. ปัญหาด้านการตลาด	39	45.88	31	36.47	10	11.77	5	5.88	3.22
8. ปัญหาโรคและแมงศัตรู	47	44.70	29	34.12	7	8.24	2	2.35	3.42
9. ปัญหาความแห้งแล้ง	25	29.41	30	35.29	16	18.82	14	16.48	2.77
10. ปัญหาติดต่อกับเจ้าหน้าที่	41	48.23	30	35.29	8	9.42	6	7.06	3.24
11. ปัญหาการขาดแคลนความรู้เฉพาะเรื่อง	40	47.05	37	43.53	7	8.24	1	1.18	3.36
12. ปัญหาการขาดเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้	42	49.41	28	32.95	10	11.77	5	5.87	3.25
13. ปัญหาเงินทุนช่วยเหลือสนับสนุน	32	41.18	35	41.18	14	16.47	4	4.70	3.11
14. ปัญหาเรื่องผลผลิตราคาต่ำ	35	41.18	32	37.64	15	17.64	3	3.54	3.54
15. ปัญหาในการดำเนินงาน	29	34.12	37	43.53	11	12.95	8	9.40	3.02

Grand Mean 3.25

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

Sumary and Recommendation

การศึกษาเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ในตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม
2. เพื่อศึกษาเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม

ผู้ที่ให้ข้อมูลคือ เกษตรกรทั้งหมด ที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรในตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชในปี พ.ศ. 2542 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ทำการสำรวจในเดือน มกราคม พ.ศ. 2544 จากนั้นทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงเดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้ เป็นเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 44 ปี อายุสูงสุด 69 ปี และต่ำสุด 25 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 55.30 ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ในแต่ละครอบครัวมีแรงงานเฉลี่ยประมาณ 3 คน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 65.88 มีรายได้ 10,000 – 30,000 ต่อปี ก่อนเข้าร่วมโครงการ ฯ และหลังเข้าร่วมโครงการ ฯ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 69.41 มีรายได้เพิ่มขึ้นเป็น 31,000 – 50,000 บาท ต่อปี เกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการ ฯ มีที่ดินเป็นของตนเอง และแหล่งเงินทุน เกษตรกรร้อยละ 63.52 ใช้ทุนของตนเอง และร้อยละ 55.30 กู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 2.35 กู้สหกรณ์การเกษตร ส่วนที่เหลือร้อยละ 2 กู้ยืมจากญาติพี่น้องในการดำเนินการผลิต เกษตรกรทั้งหมดมีเครื่องจักรกลเป็นของตนเองอย่างน้อย 1 ชนิด เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.17 มี เครื่องสูบน้ำเป็นของตนเอง ในการทำเกษตรตามโครงการ ฯ เกษตรกรร้อยละ 71.76 ใช้สระน้ำในไร่นากันมากที่สุดเพราะหน่วยงานจากโครงการ ฯ จะมีการขุดบ่อให้ร้อยละ 60 อาศัยน้ำฝน และร้อยละ 48.23 ใช้แหล่งน้ำธรรมชาติ ไม่มีเกษตรกรรายใดเลยที่ใช้น้ำบาดาลและน้ำจากระบบชลประทาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เข้าร่วมโครงการเดิมมีสภาพเป็นที่นาเหมาะสมร้อยละ 8.23 ที่นาไม่เหมาะสมร้อยละ 85.88 ที่นาร้างร้อยละ 5.89 เหตุที่ตัดสินใจมาทำไร่นาสวนผสมเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 58.82 ตัดสินใจเองร้อยละ 41.18 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ เกษตรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ไร่นาสวนผสมมาแล้ว 3 ปี ก่อนเข้าร่วมโครงการทำอาชีพทำนาร้อยละ 83.53 ทำสวนร้อยละ 12.95 ทำไร่ร้อยละ 3.52 จำนวนปี เกษตรกรส่วนใหญ่ทำอาชีพอื่นมา 6 – 10 ปี ร้อยละ 31.77 ส่วนรองลงมาคือ 11 – 15 ปี ร้อยละ 20 และ 16 – 2 ปี ร้อยละ 15.29 และ 1 – 5 ปี ร้อยละ 11.77 และ 26 – 30 ปี ร้อยละ 8.24 และ 31 – 35 ปี ร้อยละ 5.88 และ 36 – 4 ปี ร้อยละ 3.53 และ 21 – 25 ปี ร้อยละ 3.52 พืชที่ปลูกในโครงการฯ ร้อยละ 36.47 มี 3 ชนิด ร้อยละ 31.77 มี 4 ชนิด ร้อยละ 11.77 มี 2, 6 ชนิด ร้อยละ 8.22 มี 5 ชนิด พืชที่อยู่ในไร่นาสวนผสมมีสัดส่วนของที่นา ไม้ผล พืชไร่ สัตว์เลี้ยง 1: 1 : 1: 0 ทั้ง 85 ราย เพราะการทำไร่นาสวนผสมจะปลูกพืชในอัตราส่วนที่เท่ากัน ส่วนการเลี้ยงสัตว์ยังไม่มีมีเพราะเจ้าหน้าที่ยังไม่เข้าไปส่งเสริมให้เลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไปด้วย จำนวนที่ดินที่ทำไร่นาสวนผสมส่วนใหญ่ร้อยละ 63.53 มีที่ดิน 1 – 5ไร่ รองลงมาร้อยละ 28.23 มี 6 – 10 ไร่ ร้อยละ 5.89 มี 11 – 15 ไร่ ร้อยละ 2.35 มี 16.20 ไร่

ผลการศึกษาเกี่ยวกับเจตคติของเกษตรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร พบว่าเกษตรกรในตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเจตคติที่เห็นด้วยต่อโครงการ โดยมีคะแนนเฉลี่ยระดับ 3.11 ซึ่งตรงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ คุณ เสริมศักดิ์ รักบำรุง คือ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อายุเฉลี่ย 44 ปี และไม่ตรงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ คุณ เสริมศักดิ์ รักบำรุงเช่นกัน ในเรื่องของระดับเจตคติที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่งานวิจัยในครั้งนี้มีระดับแค่เห็นด้วย เพราะลักษณะพื้นที่ของทั้ง 2 จังหวัด คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช กับ จังหวัดนครราชสีมา มีสภาพพื้นที่ไม่เหมือนกัน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการรปรับสร้างและระบบการผลิตการเกษตร พบว่าเกษตรกรในตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวดจังหวัดนครศรีธรรมราช มีปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยระดับ 3.25

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการศึกษาในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะบางประการให้ผู้ดำเนินโครงการ ฯ หรือนักวิชาการและเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรที่อาจจะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการ ฯ ให้ถูกต้องจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร (Recommendation)

ผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะบางประการให้ผู้ดำเนินโครงการ ฯ หรือนักวิชาการและเจ้าหน้าที่ทางการเกษตรที่อาจจะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการ ให้ถูกต้องจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. เกษตรกรควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับพืชเกษตรที่กำลังจะปลูกอย่างจริงจัง ก่อนที่จะทำการปลูกจริง ๆ
2. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ควรที่จะให้ความสำคัญกับทุก ๆ กิจกรรมของโครงการฯ ให้มาก เพื่อความสำเร็จของโครงการ
3. การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ ควรเกิดจากความตั้งใจจริง และความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนโครงสร้าง และระบบการผลิตการเกษตร
4. เจ้าหน้าที่โครงการ ควรแก้ปัญหาเรื่องพื้นที่ลุ่มที่น้ำท่วมในฤดูฝน โดยการยกคันบ่อของโครงการไร่นาสวนผสมให้สูงขึ้นอีก
5. เจ้าหน้าที่โครงการ ควรสนใจเรื่องการแนะนำผลผลิตมาแปรรูปบ้างเพื่อให้เกษตรกรได้รับประโยชน์ หรือมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผลผลิตทางการเกษตรตามปกติ
6. ปัญหาและอุปสรรคพบว่าสภาพดินและเครื่องมือทางการเกษตรเป็นปัญหาใหญ่ เพราะฉะนั้นเกษตรกรควรได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐในการให้ความรู้เรื่องดินโดยวิธีการต่างๆ เช่น การปรับสภาพดิน และการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร
7. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรมีการนำเกษตรกรไปดูงานนอกสถานที่เกี่ยวกับการทำไร่นาสวนผสม
8. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรให้ความใส่ใจในทุก ๆ ด้านกับเกษตรกร เช่น เรื่องการให้ความรู้เฉพาะเรื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย (Recommendation for Further Study)

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเจตคติเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรนั้นมีหลายสาเหตุที่น่าจะมีการทำการวิจัยในครั้งต่อไป เพื่อยืนยันถึงผลที่แท้จริงของโครงการ ฯ นี้ ซึ่งผู้ทำวิจัยขอเสนอความคิดเห็นไว้ดังต่อไปนี้

1. ควรทำการศึกษาถึงเจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ
2. ควรทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ฯ ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน
3. ควรศึกษารายละเอียดแต่ละประเด็น ในข้อกำหนดของโครงการ ฯ ว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นอย่างไรในแต่ละพื้นที่ อาจทำให้ได้ข้อมูลละเอียดขึ้น อันจะเป็นผลไปสู่การปรับปรุงโครงการ ฯ ให้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

4 ต้องทราบถึงช่วระยะเวลาที่เกษตรว่างจากการทำงานเพื่อง่านต่อการพบปะกับเกษตรในการสำรวจข้อมูล

5 ในการทำการวิจัยควรมีข้อมูลโดยรวมจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องที่ทำการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2537 – 2539 . รายงานผลการติดตามโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร. ฝ่ายพัฒนาองค์กรและระบบงาน . สำนักงานปรับโครงสร้างระบบการผลิตการเกษตร.

กัญญารักษ์ ศรีทองรุ่ง. 2536. เสียงสะท้อนจากเกษตรกรต่อการปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตร. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร.

ชนวน รัตนวราหะ และประเวศ แสงเพชร. 2534. ระบบการเกษตรแบบผสมผสาน. สถาบันวิจัยการทำฟาร์ม กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. 2537. ระเบียบการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2531. ระเบียบการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศึกษาศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์และมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประเวศ วะสี. 2535. เกษตรกรรมทางเลือก. กรุงเทพ ฯ . : โรงพิมพ์โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์ . เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประคอง กรรณสูต. 2526. สถิติประยุกต์สำหรับครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพาณิชย์.

เพราพรรณ เปลี่ยนภู่. 2542. ทัศนคติต่อการรวมกลุ่ม . กรุงเทพ ฯ : อมรินทร์การพิมพ์.

พะยอม วงศ์สารศรี. 2526. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์สารเศรษฐ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไพศาล หวังพาณิชย์ . 2536. การวัดผลการศึกษา . กรุงแทพ ฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพาณิชย์ จำกัด.

มนันยา เตยะธิติ. 2527. ทัศนคติของเกษตกรที่มีต่อโครงการประกันภัยพืชผลศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รวีวรรณ อังคนุรักพันธ์. 2533. สารคำสอนวิชา วพ 306 การวัดทัศนคติเบื้องต้น. ชลบุรี : ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัชนีกร เศรษโฐ. 2528 . สังคมวิทยาชนบท. กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพาณิชย์จำกัด.พิมพ์ครั้งที่ 1 .

รัตนาวดี เนียมวงค์. 2536. สินเชื่อการเกษตรกับการปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตร. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร.

วรรณี สูจิมระ. 2525. ทัศนคติของเกษตรกรที่เกี่ยวกับงานส่งเสริมการเกษตรในโครงการโภชนาการชนบท จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2511. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วสุธาร ศรีนพรัตน์. 2534. วิธีวิจัยในงานส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เอสพีพริ้น-ติ้งกรุ๊ป.

สมบูรณ์ จิตพงษ์. 2523. เทคนิคการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธิ์ 2534. ระเบียบวิธีการทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์.

เสริมศักดิ์ รักบำรุง. 2539. เจตคติของเกษตรกรที่มีโครงการปรับโครงสร้างระบบการผลิตการเกษตรในอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพฯ : ปัญหาพิเศษสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

สำนักงานปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร. 2537. โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรปี 2537 – 2539. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร.

สำนักงานปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร. 2537. แผนโครงสร้างระบบการผลิตการเกษตรในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพ ฯ . กรมส่งเสริมการเกษตร.

สำนักงานอำเภอชะอวด. 2542. ศึกษาสภาพทั่วไปและสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม . นคร

อดิศัย วิริยะประสบโชค. 2529. ศึกษาทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการปรับปรุงระบบการส่งเสริมการเกษตรแห่งชาติ . กรุงเทพ ฯ. : กรมส่งเสริมการเกษตร .

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง ตำบลบ้านตูลเป็น 1 ใน 11 ตำบลของอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอชะอวด ไปทางทิศเหนือ ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร ตามถนนทางหลวงจังหวัด หมายเลข 4165 มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลควนพัง อำเภอร่อนพิบูลย์
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลชะอวด ตำบลท่าประจะ อำเภอชะอวด
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ตำบลสวนหลวง อำเภอชะอวด อำเภอจุฬาภรณ์ และแม่เจ้าอยู่หัว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลบ้านชะอวด อำเภอจุฬาภรณ์ และตำบลควนหนองหงษ์ อำเภอชะอวด

1.2 เนื้อที่

ตำบลบ้างตูล มีเนื้อที่ 62.184 ตารางกิโลเมตร หรือ 50,724 ไร่

1.3 ภูมิประเทศและภูมิอากาศ

ตำบลบ้านตูล พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ และที่ราบลุ่มใช้เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตร ในพื้นที่หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าพรุและเป็นพื้นที่ป่าสงวน ป่าไม้ส่วนมากเป็นไม้เสม็ด สภาพอากาศมี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน และฤดูฝน

1.4 จำนวนหมู่บ้าน

จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีทั้งหมด 4 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านตูล
หมู่ที่ 2 บ้านควนเงิน
หมู่ที่ 3 บ้านกุมแป
หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งปราณ

1.5 ประชากร

ตำบลบ้านตูล	มีประชากรทั้งสิ้น	7,040	คน
	ชาย	3,491	คน
	หญิง	3,549	คน
	จำนวนครัวเรือน	1,284	ครัวเรือน
มีความหนาแน่นเฉลี่ย		113	คน/ตารางกิโลเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 ตำบลบ้านตูล ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม

อาชีพหลัก ทำนา ทำสวนยางพารา

อาชีพรอง ปลูกพืชไร่ รับจ้าง และสัตว์เลี้ยง ร้านค้าขนาดย่อม

รายได้เฉลี่ย 32,392 บาท/ปี

2.2 หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

ปั้มน้ำมันขนาดเล็ก	2	แห่ง (ขนาด 1, 2 หัวจ่าย)
โรงสีขนาดเล็ก	11	แห่ง
โรงผลิตน้ำดื่ม	1	แห่ง

3. สภาพทางสังคม

1.1 การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา	5	แห่ง (ดำเนินการโดยเอกชน 1 แห่ง)
โรงเรียนมัธยมศึกษา	3	แห่ง (ขยายโอกาส 2 แห่ง ดำเนินการโดยเอกชน 1 แห่ง)
หอกระจายข่าว	4	แห่ง

ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 4 แห่ง

1.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

วัด	2	แห่ง
สำนักสงฆ์	2	แห่ง

1.3 สาธารณสุข

สถานีอนามัย	1	แห่ง
สถานผดุงครรภ์เอกชน	2	แห่ง

อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำร้อยละ 100

ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช) 4 แห่ง

1.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ที่พักสายตรวจ	1	แห่ง

ชุดรักษาความสงบประจำตำบล 4 ชุด

4. การบริการพื้นฐาน

1.1 การคมนาคม

ถนนลาดยาง	4	สาย	ระยะทาง	24,500 กิโลเมตร
ถนนคอนกรีต	3	สาย	ระยะทาง	3,600 กิโลเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถนนลูกรัง 18 สาย ระยะทาง 31,900 กิโลเมตร

สะพาน คสล. 8 แห่ง

สะพานไม้ - แห่ง

1.2 การโทรคมนาคม

ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขเอกชน 1 แห่ง

โทรศัพท์สาธารณะ 5 แห่ง

1.3 การไฟฟ้า

หมู่ที่ 1 ครัวเรือน มีไฟฟ้าใช้ 338 ครัวเรือน

หมู่ที่ 2 ครัวเรือน มีไฟฟ้าใช้ 363 ครัวเรือน

หมู่ที่ 3 ครัวเรือน มีไฟฟ้าใช้ 360 ครัวเรือน

หมู่ที่ 4 ครัวเรือน มีไฟฟ้าใช้ 203 ครัวเรือน

1.4 แหล่งน้ำธรรมชาติ

ลำคลอง	1	สาย
บึง หนอง อื่น ๆ	4	แห่ง

1.5 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ฝาย	13	แห่ง
บ่อน้ำตื้นสาธารณะ	3	แห่ง
บ่อโยก	2	แห่ง
สระน้ำ	3	แห่ง

5. ข้อมูลอื่น ๆ

1.1 ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตูล มีทรายซึ่งใช้ในการประกอบในการก่อสร้างเป็นจำนวนมาก และเป็นแหล่งทรายที่มีคุณภาพดี ซึ่งพื้นที่ใกล้เคียงได้นำทรายไปใช้ในการก่อสร้างเป็นจำนวนมาก

1.2 มวลชนจัดตั้ง

ลูกเสือชาวบ้าน 2 รุ่น	800	คน
ไทยอาสาป้องกันชาติ 2 รุ่น	120	คน
กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาหมู่บ้าน	80	คน
อาสาสมัครสาธารณสุข	118	คน
กลุ่มรักษาความสงบหมู่บ้าน	48	คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ความต้องการ นโยบายและศักยภาพ

1. สภาพปัญหา

1.1 ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน

1. ประชาชนยังขาดเอกสารสิทธิ ในการถือครองที่ดิน ทำให้เกิดการบุกรุกที่ป่าสงวนและที่สาธารณะ
2. ป่าสงวนและที่สาธารณะ ไม่มีการแสดงอาณาเขตให้ชัดเจน
3. เส้นทางคมนาคม สายเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน ไม่สามารถใช้การได้ตลอดปี
4. สภาพถนนต่ำทำให้น้ำท่วมเป็นสาเหตุของการพังทลาย และชำรุดเมื่อหลังภาวะน้ำลด
5. สภาพลำคลองตื้นเขิน การระบายน้ำในลำคลอง ไม่สะดวกทำให้เกิดน้ำท่วม
6. ประชาชนยังมีไฟฟ้าใช้ไม่ทั่วถึง ทุกครัวเรือน
7. ยังไม่มีการจัดตั้งองค์การ ในการประกอบธุรกิจ ในตำบลที่เป็นรูปธรรม
8. โทรศัพท์สาธารณะมีไม่เพียงพอ และโทรศัพท์ตามบ้านเรือนยังไม่มี

1.2 ปัญหาการผลิต การตลาด รายได้และการมีงานทำ

1. ผลผลิตจากการเกษตร ราคาตกต่ำ
2. ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร
3. ขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเกษตร
4. ประชาชนรายได้ต่ำ และไม่แน่นอน จึงไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ
5. มีการอพยพไปทำงานในต่างถิ่น และได้รับค่าจ้างในอัตราต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำที่ทางราชการกำหนด
6. ขาดการประกอบอาชีพเสริม
7. ประชาชนมีหนี้สินทั้งในระบบ และนอกระบบ

1.3 ปัญหาสาธารณสุขและการอนามัย

1. ปัญหาการบริการสาธารณสุขไม่ทั่วถึง
2. น้ำสะอาดสำหรับอุปโภค บริโภค ไม่เพียงพอ
3. การสุขาภิบาล และอนามัยสิ่งแวดล้อมไม่ทั่วถึง
4. ปัญหาอันตรายที่เกิดจากการใช้สารเคมีในการเกษตรไม่ถูกต้อง
5. ปัญหาโรคระบาด และโรคติดต่อในท้องถิ่น
6. การใช้ยาชุด อาหารที่ไม่มี อย. จากร้านขายของชำในหมู่บ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 ปัญหาน้ำกินน้ำใช้เพื่อการเกษตร

1. น้ำสะอาดสำหรับดื่มไม่เพียงพอ
2. ขาดแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภคและบริโภค
3. ขาดน้ำเพื่อการเกษตร

1.5 ปัญหาความรู้เพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต

1. ระดับการศึกษาของประชาชน (ผู้ใหญ่) ต่ำ
2. ขาดห้องสมุดประชาชน และเครือข่ายการเรียนรู้
3. ขาดการนิเทศและการอบรม ในงานกลุ่มที่สนใจ
4. การมีกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมและการศึกษาน้อย
5. ขาดสถานที่ออกกำลังกาย หรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
6. ขาดการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมาย
7. ขาดการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ถูกต้องและทั่วถึง

1.6 ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ

1. ป่าไม้ในพื้นที่ถูกบุกรุกและทำลาย
2. คุณภาพของดินเสื่อม
3. ปัญหาสัตว์น้ำถูกทำลาย แหล่งเพาะพันธุ์
4. ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ และบำรุงทรัพยากรธรรมชาติ

1.7 ปัญหาการบริหารและการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. งบประมาณมีไม่เพียงพอ
2. ยังไม่มีที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลที่ถาวร
3. วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการบริหารงานมีไม่เพียงพอ
4. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารงาน
5. บุคลากร (เจ้าหน้าที่) ที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลมีไม่เพียงพอ

1.8 ปัญหาอื่น ๆ

1. ปัญหายาเสพติ แพร่ระบาดในตำบล
2. ปัญหาอาชญากรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.9 ความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1. ออกเอกสารสิทธิการถือครองที่ดินให้แก่ประชาชน
2. ก่อสร้างถนนภายในตำบลให้สัญจรไปมาได้ทั่วถึงในทุกฤดูกาล
3. ขยายเขตไฟฟ้าให้ครบทุกหมู่บ้าน และทุกครัวเรือน
4. ติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะให้ครบทุกหมู่บ้าน และโทรศัพท์ตามบ้านเรือน
5. กำหนดเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือที่สาธารณะในตำบลให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการบุกรุก
6. ดำเนินการขุดลอกคลอง ห้วยที่มีสภาพตื้นเขิน ให้น้ำระบายได้สะดวกในฤดูน้ำหลาก
7. รวบรวมกลุ่มประชาชน จัดตั้งองค์กร ในการประกอบธุรกิจร่วมกันในชุมชนที่เป็นรูปธรรม เช่น จัดตั้งร้านค้าชุมชน จัดตั้งตลาดเพื่อการเกษตร

1.10 ความต้องการด้านการผลิต การตลาด รายได้และการมีงานทำ

1. จัดหาแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง
2. ปรับปรุงดินเพื่อการเกษตรในตำบล
3. จัดหาตลาดรองรับผลิตผลทางการเกษตร
4. ส่งเสริมอาชีวิตเสริมหลังฤดูเก็บเกี่ยว
5. จัดหาแหล่งสินเชื่อ เพื่อการเกษตรที่เป็นธรรม
6. พัฒนาฝีมือแรงงาน ด้านผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน เช่น กระจูดให้มีคุณภาพและราคาสูงขึ้น
7. จัดให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกร

1.11 ความต้องการด้านสาธารณสุข

1. ก่อสร้างสถานีอนามัยเพิ่มเติม
2. อบรมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนให้มีความรู้ในงานสาธารณสุข
3. สร้างที่เก็บน้ำฝน บ่อบาดาล และประปาหมู่บ้านเพื่อให้มีน้ำสะอาดอุปโภคบริโภคเพียงพอตลอดปี
4. สร้างที่เก็บขยะประจำหมู่บ้าน
5. สร้างเตาเผาขยะประจำหมู่บ้าน
6. ให้มีการตรวจร่างกาย หาสารตกค้างในเกษตรกร
7. ให้มีความรู้ในการควบคุมป้องกันโรคระบาด โรคติดต่อ ในท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.12 ความต้องการด้าน น้ำกิน น้ำใช้ เพื่อการเกษตร

1. สร้างถังเก็บน้ำฝน หรือภาชนะรองรับให้เพียงพอ
2. ขุดเจาะบ่อบาดาล และจัดให้มีระบบประปาหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน
3. ขุดสระเก็บน้ำทุกหมู่บ้าน
4. ขุดลอกคลองส่งน้ำ และขุดคูส่งน้ำเพื่อการเกษตร
5. ขุดบ่อน้ำตื้น

1.13 ความต้องการด้านความรู้เพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต

1. สร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
2. สร้างหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน
3. จัดอบรมเผยแพร่ความรู้และช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย
4. ส่งเสริมการเล่นกีฬาของเยาวชนทั้งในและนอกโรงเรียน
5. จัดสร้างสนามกีฬาประจำตำบล หมู่บ้าน และส่งเสริมการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด
6. ส่งเสริมและอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นและของชาติ

1.14 ความต้องการด้านทรัพยากรธรรมชาติ

1. กำหนดพื้นที่เขตสงวนพันธุ์สัตว์น้ำ
2. รณรงค์ให้มีการปลูกป่าชุมชน
3. จัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าสงวน ป่าหวงห้ามให้ชัดเจน
4. ให้ความรู้ด้านการบำรุงรักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

1.15 ความต้องการด้านการบริหารและการจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล

1. จัดสรรงบประมาณเพิ่ม
2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ในการบริหารที่ทันสมัยและเพียงพอ
3. จัดสรรบุคลากรเพิ่มเติม
4. จัดให้มีการอบรมพนักงานส่วนตำบล และผู้ที่ปฏิบัติงานในองค์การฯ เพิ่มเติม

1.16 ความต้องการด้านอื่น ๆ

1. ให้มีการป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง
2. ให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. นโยบาย

. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (ที่เกี่ยวข้อง)

1. ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

. แนวทางการพัฒนาอำเภอ (ที่เกี่ยวข้อง)

1. ส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน

2. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

3. ศักยภาพในตำบล

. ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. จำนวนบุคลากร

จำนวน 5 คน

ตำแหน่งในสำนักงานปลัด	จำนวน 2 คน
ตำแหน่งในส่วนการคลัง	จำนวน 2 คน
ตำแหน่งในส่วนโยธา	จำนวน 2 คน
ตำแหน่งในส่วนสาธารณสุข	จำนวน - คน

2. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา	จำนวน - คน
มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา	จำนวน 2 คน
ปริญญาตรี	จำนวน 2 คน
สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน - คน

3. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประจำปีงบประมาณ 2543 จำนวน บาท แยกเป็น

รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการจัดเก็บเอง

รายได้ส่วนราชการอื่นเก็บให้

เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

. ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

ลักษณะที่ตั้งของตำบลและภูมิประเทศ ตำบลบ้านตูล มีถนนสายบ่อล้อ–ลำทับ ซึ่งเป็นถนนสายหลัก (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4145) เป็นเส้นทางสำคัญในการสัญจรไปมาในการติดต่อกับอำเภอ และจังหวัดใกล้เคียง และเป็นเส้นทางหลักที่ใช้ในการเดินทางจากภาคใต้สู่กรุงเทพมหานคร คือ จากถนนเลียบชายฝั่งทะเลตะวันออก เข้าสู่เส้นทางหลักทางหลวงแผ่นดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายเลข 41 ที่ตำบลควนหนองหงส์ จึงเหมาะแก่การส่งเสริมการพัฒนาตำบลด้านการประกอบอาชีพ เช่น การจัดตั้งปั๊มน้ำมัน ร้านอาหาร การขายของที่ระลึก และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชน

ด้านการประกอบอาชีพ เนื่องจากสภาพพื้นที่ของตำบลบ้านตูล ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและป่าพรุ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และปลูกผัก จึงเหมาะสมที่จะเพิ่มผลผลิตการทำนา และส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มพืชผัก

การรวมลุ่มพัฒนาอาชีพ ตำบลบ้านตูล ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ซึ่งแต่ละหมู่บ้านประชาชนจะอาศัยอยู่เป็นกลุ่มบ้านเรือน หรือเป็นย่านหมู่บ้าน การรวมกลุ่มของประชาชน กลุ่มสตรีมีความเข้มแข็ง จึงเหมาะแก่การตั้งกลุ่มเพื่อการพัฒนาตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการจัดทำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตำบลบ้านตูลพื้นที่บางส่วนมีสภาพเป็นป่าพรุที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งเพาะพันธ์สัตว์น้ำที่ยังไม่ถูกดทำลายมากเกินไป จึงเหมาะแก่การวางแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมและการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ประชาชนในตำบลบ้านตูลส่วนใหญ่เป็นคนดั้งเดิม มีความผูกพันต่อกันและค่านิยมในการส่งเสริมและอนุรักษ์ ประเพณีอันดีงามค่อนข้างสูง จึงเหมาะแก่การรณรงค์ให้ประชาชนได้มีจิตสำนึกในการส่งเสริมอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 แผนที่และข้อมูลด้านต่าง ๆ ของตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

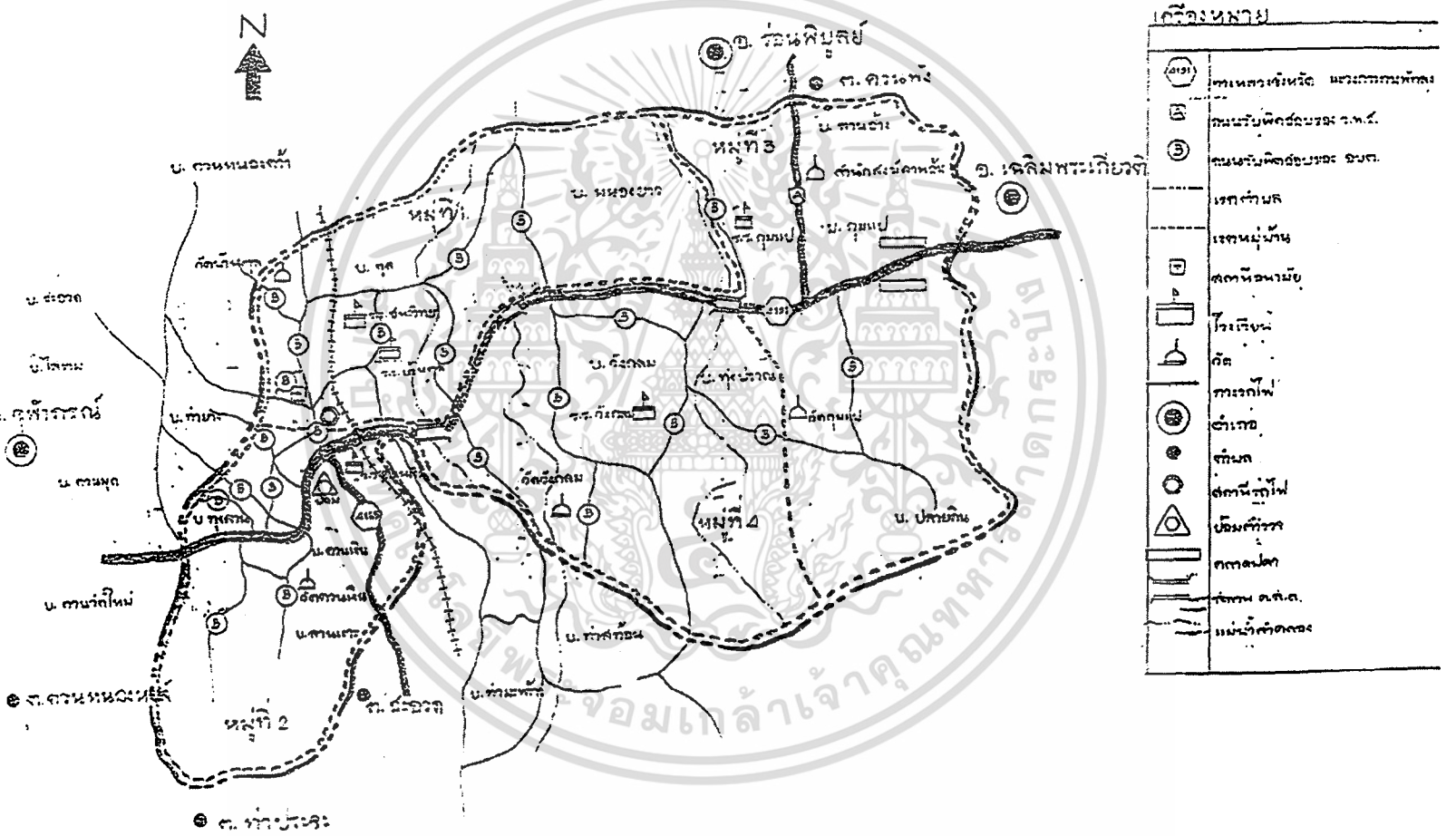
N
อ. ร่อนพิบูลย์
ต. ควนพัง
อ. เฉลิมพระเกียรติ
หมู่ที่ 3
หมู่ที่ 1
หมู่ที่ 4
หมู่ที่ 2
บ. ควนหนองเต้า
บ. ทุ่ง
บ. ทุ่งเจริญ
บ. ทุ่งเคียน
บ. ทุ่งปลายนิ
บ. ปลายคลอง
บ. ทุ่งปลายนา
บ. ทุ่งปลายนา
บ. ทุ่งปลายนา

ภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถาม

เรื่อง

เจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

ตำบลบ้านตูล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชา ปัญหาพิเศษ ภาควิชาเทคนิคเกษตร สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม

ตอนที่ 2 เจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพ้นฐานทั่วไป

คำชี้แจง ให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หรือเติมข้อความตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ

( ) 25 – 30 ปี ( ) 31 – 35 ปี

( ) 36 – 40 ปี ( ) 41 – 45 ปี

( ) 46 – 50 ปี ( ) 51 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

( ) ไม่ได้รับการศึกษา ( ) ประถมศึกษา 6

( ) ประถมศึกษา 4 ( ) มัธยมศึกษา 3

( ) มัธยมศึกษา 6 หรือเทียบเท่า ( ) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

( ) ปริญญาตรี

4. จำนวนแรงงานในครอบครัวที่ทำการเกษตร.....คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. รายได้เฉลี่ยต่อปี

- ก่อนเข้าร่วมโครงการ (ไร่นาสวนผสม)

( ) 10,000 – 30000 บาท ( ) 31000 – 50000 บาท

( ) 51000 – 70000 บาท ( ) 71000 – 90000 บาท

( ) 100000 บาทขึ้นไป

- หลังเข้าร่วมโครงการ (ไร่นาสวนผสม)

( ) 10,000 – 30,000 บาท ( ) 31,000 – 50,000 บาท

( ) 51,000 – 70,000 บาท ( ) 71,000 – 90,000 บาท

( ) 100,000 บาทขึ้นไป

6. ลักษณะการถือครองที่ดินที่เข้าร่วมโครงการ

( ) เป็นของตนเอง ( ) เช่าผู้อื่น

( ) ของตนเองและเช่าผู้อื่น ( ) อื่น ๆ (ระบุ) .....

7. แหล่งเงินทุน (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

( ) ของตนเอง ( ) กู้ ธ.ก.ส.

( ) จากญาติพี่น้อง ( ) กู้สหกรณ์การเกษตร

( ) กู้ธนาคารพาณิชย์ ( ) อื่น ๆ (ระบุ) .....

8. เครื่องจักรกลการเกษตรที่มี (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

( ) เครื่องสูบน้ำ ( ) เครื่องนวด

( ) เครื่องเกี่ยว ( ) รถแทรกเตอร์

( ) รถไถนาเดินตาม ( ) รถบรรทุก 4 ล้อ

( ) รถบรรทุก 6 ล้อขึ้นไป ( ) อื่น ๆ (ระบุ).....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

( ) น้ำฝนอย่างเดียว ( ) สระน้ำในไร่นา

( ) แหล่งน้ำธรรมชาติ ( ) น้ำบาดาล

( ) น้ำชลประทาน

10. พื้นที่เข้าร่วมโครงการ ฯ เดิมเคยมีสภาพเป็น

( ) ที่นาเหมาะสม

( ) ที่นาไม่เหมาะสม

( ) ที่นาร้าง

( ) อื่น ๆ (ระบุ) .....

11. เหตุที่ตัดสินใจมาทำไร่นาสวนผสม

( ) ตัดสินใจเอง ( ) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำ

( ) เพื่อน ญาติ แนะนำ ( ) อื่น ๆ (ระบุ) .....

12 เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมมาแล้ว.....ปี

13. ก่อนเข้าร่วมโครงการทำอาชีพ.....จำนวน.....ปี

14. พืชที่อยู่ในโครงการไร่นาสวนผสมมีประมาณ.....ชนิด

15. พืชที่อยู่ในไร่นาสวนผสมมีสัดส่วนของพื้นที่นา ไม้ผล พืชไร่ เลี้ยงสัตว์ เท่ากับ .....

16. จำนวนที่ดินที่ทำไร่นาสวนผสม.....ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 เจตคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมที่มีต่อวัตถุประสงค์ของโครงการและเจตคติต่อวิธีการดำเนินการ

คำชี้แจง ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่มีความเห็นตรงกับข้อความข้างล่างนี้

เกษตรกรมีเจตคติต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ ฯ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. การส่งเสริมให้ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตแบบเดิมเป็นแบบใหม่				
2. ระบบการทำการเกษตรแบบใหม่ที่โครงการ ฯ นำเสนอ				
3. การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้				
4. การปลูกพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า				
5. ทำให้ลดพื้นที่ครั้งเก่าที่เคยทำมาแล้ว				
6. ทำให้ลดปัญหาในการขายผลผลิต				
7. การนำผลผลิตบางส่วนมาแปรรูป				
8. การรวมกลุ่มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ฯ				
9. การให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากโครงการ ฯ				
10. จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ				

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกรมีเจตคติต่อวิธีการดำเนินงานของโครงการ ฯ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. การประชาสัมพันธ์โครงการ ฯ ต่อเกษตรกร				
2. วิธีการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ				
3. การสำรวจพื้นที่ของเกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการ				
4. การวางแผนต่อการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์				
5. พันธุ์ที่ได้รับแจกจากโครงการ				
6. การแนะนำการจักสรรพื้นที่เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์จากเจ้าหน้าที่				
7. การจัดการชลประทานของพื้นที่				
8. การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น				
9. การเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่เกษตรกร				
10. เจ้าหน้าที่ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น				

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม

คำชี้แจง ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่มีความเห็นตรงกับข้อความข้างล่างนี้

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสม	ความรุนแรงของปัญหา			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีปัญหา
1. ปัญหาดินเป็นกรดและเค็ม				
2. ปัญหาพื้นที่ลุ่มมีน้ำท่วมในฤดูฝน				
3. ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์				
4. ปัญหาด้านแรงงาน				
5. ปัญหาเรื่องราคา				
6. ปัญหาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่ได้รับจากโครงการ ฯ				
7. ปัญหาด้านการตลาด				
8. ปัญหาโรคและแมลงศัตรู				
9. ปัญหาความแห้งแล้ง				
10. ปัญหาติดต่อกับเจ้าหน้าที่				
11. ปัญหาการขาดแคลนความรู้เฉพาะเรื่อง				
12. ปัญหาการขาดเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้				
13. ปัญหาเงินทุนช่วยเหลือสนับสนุน				
14. ปัญหาเรื่องผลผลิตราคาต่ำ				
15. ปัญหาในการดำเนินงาน				

ข้อเสนอแนะ

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....

ขอขอบคุณ

ผู้ตอบแบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้